

ATEITIS

NR. 9

1952 M.

LAPKRITIS

"ATEITIES" ŽURN. ADMINISTRACIJA

nutarė kreiptis į visų trijų sąjungų valdybas, kuopas ir atskirus platintojus, prašydama, kad lapkričio, gruodžio ir sausio mėn. visose vietovėse būtų pravesta "Ateities" žurnalo platinimo vajus. Į šią talką yra kviečiami visi ateitininkai. Į metų galą žurnalas išgyvena nemažus finansinius sunkumus. Be visų jūsų, Gerb. Ateitininkai, pagalbos mes nepajėgsime išlaikyti žurnalo tokioje aukštumoje, kurią jis yra pasiekęs.

Vajaus platinimo laikotarpyje visos vietovės bei sąjungų kuopų valdybos prašomos atlikti šiuos uždavinius:

1. Padėti pastangų, raginant visus "Ateities" skaitytojus atsilyginti prenumeratos skolas už visą skaitytą laiką.

2. Atsiskaityti už visus išplatintus "Ateities" egzempliorius.

3. Padėti pastangų, kad visi ateitininkai skaitytų savo žurnalą "Ateitį". Dar neskaitančių ateitininkų adresus ir pavardes prašom atsiųsti administracijai, jiems siųsime "Ateitį" susipažinimui.

4. Surinkti galimai daugiau garbės prenumeratorių.

5. Platinti "Ateitį" visų jaunuolių tarpe, nors jie ir nebūtų ateitininkai.

6. Surengti bent vieną vakarą, vaidinimą ar koncertą, kurio pelnas būtų paskirtas "Ateities" naudai.

7. Į "Ateities" platinimo vajų įjungti visus vietos ateitininkus.

Kiekvienam platintojui, suradusiam 10 naujų skaitytojų, viena prenumerata duodama veltui. Trims daugiausiai išplatiniusiems bus paskirtos dovanos vertingomis knygomis.

Pereitais metais daugiausiai išplatinę "Ateities" žurnalo gavo šias knygas — Vyt. Aušrotas, Toronte, Kanadoj, — "Žmonės ir žvėrys Dievų miške", prof. St. Ylos; Arvyd. Barzdukas, Cleveland, Ohio, — "Lietuvių tautos kelias" — prof. M. Biržiškos; Edm. Babušis — "Nuo Imsrės iki Orinoko" — kun. A. Sabaliausko.

Administracija tikisi, kad jos sunki padėtis visų ateitininkų bus nuoširdžiai suprasta, ir visi uoliai įsijungs į platinimo darbą, o svarbiausia nė vienas skaitytojas neliks neužsimokėjęs prenumeratoro mokesčio už praeitą laiką.

Mieli skaitytojai! Mese tikime, kad jūs mylite "Ateitį" ir viliamės, kad neleiste jai skursti ir nelikssite neatsilyginę jai už tai, kad ji jus uoliai kas mėnesį lanko.

Tad visi į "Ateities" platinimo darbą.

Administracija

TURINYS

Antanas Vaičiulaitis — Vėlinių šventė	193
Ateitininkai ir Lietuvos kariuomenė	194
T. Klemensas Žalalis, O.F.M. — Erškėčiuotas šventraščio kelias	195
Mūsų Viešpatie (8 psalmė)	197
K. K. — Sv. Raštas lietuvių kalba	197
Birutė Empakerytė — Pirma is tango	198
Daiva Nauragytė — Kada?, Gyvenimo keliu (eil.)	199
Alė Rūta — Mergaitė, kelkis	200
Vincas Kazokas — Apleistas avilys (eil.)	200
Prof. A. Šapoka — Lietuviai senųjų laikų universitetuose	201
Paer Lagerkvist — Torso, Kai ima temt iš lėto (eil.)	203
Irena Banaitytė — Anykščių šilelio dainius	204
A. Baranauskas — Dainų dainelė	204
Aušra Bendoriūtė — Piliakalnių riteris	205
Bus daugiau džiaugsmo (pastabos, pastabėlės)	206
Čiukas Dėlis — Pasakėčia apie buldogą ir jo vaiką (eil.)	207
Apie Baranauską	208
Žaiskime	209
SPORTAS	
P. Ganvytas — Kodėl beisbolas toks populiarus	209
KREIVOS ŠYPSENOS	210
DARBAI IR ŽMONĖS	
A. D. — Nauja "Pavasario Balsų" laida	211
Naujos gairės studentų keliuose	213
PLAČIAME PASAULYJE	214

Viršelio pirm. puslapyje — žuvusių karių paminklas širvintuose, nuotr. V. Augustino, 207 psl. iliustracija G. Botyriaus, 205 psl. vinjetė dail. V. Petravičiaus.

1952 METAI

LAPKRITIS-NOVEMBER

NR. 9

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS: A. Bendoriūtė, J. Baužinskas, K. Kudžma, G. Macelytė.

Redakcijos ir administracijos adresas:

"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

PRENUMERATA metams: \$4.00 pagal U. S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiuro nr. kaina 40 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the

Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis",
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second-class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M.

LAPKRITIS

1952 M., NR. 9.

VĖLINIŲ ŠVENTĖ

ANTANAS VAIČIULAITIS

Šiandien, susitelkę savo dvasioje, visi lietuvių tautos sūnūs ir dukterys atsimena savo mirusiuosius, savo tėvus ir protėvius, savo artimuosius ir branguosius, kurie atsiskyrė ir nuėjo į vėlių šalį, atgulę geltonoje mūsų tėviškių smiltyje.

Šioji yra diena atsiminti, sykiu pabūti ir pasiguosti su mūsų tėvais ir protėviais, su žilų mūsų senolių vėlėmis. Gyvi būdami, nuo neatmenamų ūkų, kurių dar nebuvo praskleidusi istorijos šviesa, jie kūrė Lietuvos šalį, grindė jos pamatus ir nutiesė kelius, kurie lietuvių tautą išvedė į šviesos ir garbės dienas. Jie išstatė Lietuvos pilis, ėjo didžiuosius žygius ir dainavo gražiausias savo žemės dainas, kuriomis ir šiandien džiaugiasi ir gyvena lietuvių širdis.

Mūsų atminimuose, mūsų dvasioje ir maldose, šiandien susirenka jie visi — mūsų tėvai ir motinos, mūsų broliai ir seserys, kurių čia nėra ir kurių kaulai guli tėviškės žemėje, pašlamant beržams ir švokščiant eglėms.

I mus ateina vėlės visų tų, kurių mirties valandą, kada jie stojo prieš savo Viešpatį ir Dievą, neapraudojo nei tėvas, nei motina, nei mieliaji kūdikiai, gimę iš jų kūno ir kraujo. Prieš mus stovi visi tie, kurie mirė atšiauriuose Sibiro plotuose, išplėšti iš savo krašto ir savo žmonių. Prie jų kapo neatėjo brangioji gentis ir neužbūrė gimtosios smilties ant jų grabo. Jie guli tenai, žiaurių speigų ir nedėkingame krašte, — kilnios aukos už savo šalį, už savo žmones ir už savo tikėjimą.

Pabūkime šia valandą su jais, pasiuguoskime ir pakuždekime jiems, kad lietuvių tauta amžiais neužmirš jų kančios, jų aukos ir jų meilės didumo. Jie yra lietuvių

tautos pažiba, kentėtojai ir vainikas. Jų kaulai yra brangiausia lietuvių tautos relikvija, kuri per laikų laikus žadins ir stiprins savo tautiečių širdis. Nežinomas ateities dainius ateis prie jų menko, jokių ženklų nepažymėto kapo ir jiems sugiedos savo tautos raudą ir išsakys josios meilės žodžius.

Tegul amžina ramybė šviečia jų sieloms!

Jos neatplėšiamos gyvena lietuvių širdyje ir jį stiprina. Jos stovi sykiu su tais, kurie Lietuvos giriose kovojo ir krito ant gimtosios samanų, savo gyvybes padėję už tėvynės laisvę, už savo žmones ir už savo sodybų kryžius. Jie, ūksmingųjų Lietuvos girių partizanai, yra šiandieniniai savo tautos didvyriai ir viltis. Ir mirę, jie nesiliauja kovoję ir nešę drąsos pavyzdį. Jų auka, prakilnios jų sielos šiandien galingu balsu byloja ir šaukia lietuviui, kur jisai bebūtų, kad yra neišpasakytos gėlos ir sielvarto šalis, kuri kovoja dėl savo laisvės ir dėl savo šviesos. Jų balsas eina per visą žemę ir gyvena nuolat didėjančia jėga.

Dideli ir brangūs jie liks ligi tolimiausiųjų laikų. Ant jų kaulų atėjusi kilnioji giminė piliakalnių supils ir savo tautos kovų giesmę sudės.

O jų sielos stovi Viešpaties angelų šviesoje ir spindi savo tautos vaikams, kaip skaisčiausioji vilties žvaigždė šioje tamsybių naktįje, kuri laukia aušros patekėjimo ir išganymo dienos.

Tegul Viešpaties ramybė šviečia jūsų sieloms — mūsų senolių, mūsų tėvų, mūsų brolių ir seserų, mūsų kūdikių ir artimųjų, mūsų kovotojų ir tremtinių vėlėmis. Ir tegul lengva būna jų kaulams juodoji žemė, priglaudusi juos prie savo didžiosios širdies.

J. Rimša — Už rytojų, už tėvų kapus, bronzos medalis. Jis buvo nukaldintas mūsų kovų su lenkais metu.

ATEITININKAI IR LIETUVOS KARIUOMENĖ

NORS Vasario šešioliktosios Aktu Lietuva ir buvo paskelbta laisva ir nepriklausoma valstybė, tačiau laisvę reikėjo dar sunkiose kovose kardu išsikovoti ir nepriklausomybę pirmųjų savanorių krauju apginti. Lietuvis stojo prie ginklo, ir taip gimė Lietuvos Kariuomenė, anomis dienomis atlikusi nepaprastus žvgyius. Lapkričio 23 dieną sueina nuo tų įvykių 34 metai.

Vyriausybės šauksmą prie ginklo pati pirmoji išgirdo ir suprato beveik išimtinai katalikiškoji lietuvių moksleivija ir studentija. Ateitininkai stojo savanoriais pirmieji. Štai kaip rašo savo prisiminimuose apie pirmąsias Lietuvos Kariuomenės dienas gen. V. Grigaliūnas-Glovackis: "Katalikiškoji moksleivija ir studentija (ateitininkai, kuriuos pasiuntė kilnus ir garbingas kun. Krupavičius) davė man galimybę įsteigti propagandos bei savanorių registravimo būrius. Būrį ateitininkų, stojusių savanoriais, padaliniau į tris grupes: agitatorių — kurių užduotis buvo, pasklidus po kaimus, įkalbėti kuo daugiau jaunimo stoti savanorių eilėn; kontra-agitatorių — kurių užduotis buvo visur, kur tik vietos bolševikai puolė savanorius ir gyrė Maskvos rojų, traukti nuo jų kaukes ir aiškinti tikrąjį bolševizmo veidą; palydovų — kurių užduotis buvo rinkti į didesnes grupes savanorius ir jas organizuoti lydėti į A. Panemunę. Visas tas ateitininkų būrys, atlikęs savo darbą, en bloc stojo į

naujai įsteigtą karininko Kauno vadovaujamą pulką, paskui į puskarininkų mokyklą, o vėliau, įsisteigus Karo Mokyklai, į ją, kur sudarė tris ketvirtadalius pirmosios laidos pirmųjų Lietuvos leitenantų, kurių tada mums taip stigo". ("Gimtoji Šalis", 1948. 16 nr.)

Ateitininkų įnašas Lietuvos Laisvės kovose buvo nepaprastai didelis. Jie parodė didžiausią pasišventimą ir kovos dvasią. Ateitininkai kovojo visuose frontuose ir, laisvės rytui prašvitus, daugelis grįžo apdovanoti Vyties Kryžiais. Nemažas skaičius jų ir visai nebesugrįžo, garbingai kritę kovos lauke. Štai tik kelios pirmosios Nepriklausomybės kovose žuvusių ateitininkų pavardės:

Vyr. leit. Adomonis, Jonas Ambrozevičius, Juoz. Balsys, Vincas Dovydaitis, leit. Kasperavičius, Stasys Klimavičius, leit. Jonas Kukleris, leit. J. Kumpis, leit. Antanas Matulionis, leit. Kazys Matulionis, leit. Serafinas Oželis, leit. V. Rauba, leit. P. Saldukas, leit. J. Sidaravičius, vyr. leit. Stapulionis, leit. P. Styra, vyr. leit. Taruška, leit. P. Telksnys, leit. J. Tiška, vyr. leit. Aleksandras Urbelis, J. Vaitiekūnas.

Prieš žuvusius Lietuvos karius lenkiame galvas. Jų pasiūkojimas uždega mus nauja viltimi, ir mes ryžtamės, išmušus lemtingajai vandai, drąsiai eiti Lietuvos Savanorio keliais.

ERŠKĖČIUOTAS ŠVENTRAŠČIO KELIAS

T. KLEMENSAS ŽALALIS, O. F. M.

VENINTELĖ pasaulyje knyga, susilaukusi daugiausiai vertimų ir tūkstančius lapų, yra Šv. Raštas, arba Biblija. Tai knygų knyga, gyvenimo knyga! Ji sudėta iš įvairaus didumo 73 knygų. Daugelio žmonių jos parašytos ne vienu metu. Kartu yra Dievo žodis, nes Šv. Dvasia yra tikrasis visų knygų autorius. Žmonės rašė savo knygas ir jautėsi atlikę tai, kaip ir dabartiniai knygų autoriai. Tačiau jie rašė Dievo įkvėpti, kaip jo protingi įrankiai. Todėl šios knygos yra laikomos šventomis, nes jose atspindi pasaulio atpirkimo paslaptis: Senojo Testamento

knygose yra pažadamas Atpirkėjas, o Naujame Testamente aprašomas Mesijs atėjimas ir Jo mokslas. Visais amžiais ši knyga buvo laikoma didžiausioje pagarbėje, daugiausiai studijuojama ir skaitoma. Ji yra išversta net į 400 kalbų, kad žmonės galėtų susipažinti su Dievo žodžiu. Prieš 500 metų, kai Jonas Gutenbergas išrado spaudą, ji ir buvo pirmoji knyga, kurią pats Gutenbergas atspausdino.

Senasis Testamentas

Minint šią sukaktį, įdomu būtų susipažinti, kaip išsilaikė nespausdintas Dievo žodis nuo rašytojo laikų iki šių dienų. Pirmosios knygos buvo parašytos maždaug prieš 1300 metų prieš Kristaus gimimą, kitos — keletą šimtų metų vėliau. Naujasis Testamentas buvo parašytas pirmame amžiuje po Kristaus. Tai ganė geras laiko tarpas, ypač kai rankraščiai arba autorių autografaai tegalėjo išsilaikyti apie 200 metų.

Tais laikais dar nebuvo dabartinio popieriaus.

Savotiškas popierius buvo gaminamas iš Egipto papyrų medžių. Tik antrame amžiuje prieš Kristų buvo ištobulintas odos išdirbimas, pagamintas pergamentas. Jis ir buvo panaudotas popieriaus vietoje. Bet pergamentas buvo brangus, ant jo tegalėjo surašyti tik svarbesnius dokumentus. Todėl ir Evangelijos bei Apaštalo raštai buvo rašomi ant papyrų, o ne ant pergamento. Ir šie tegalėjo išsilaikyti apie pora šimtų metų. Štai kodėl neturime nė vieno Šv. Rašto knygos autografo. Visi jie yra išnykę, bet šventraščio tekstas, Dievo Apvaizdai padedant, nežuvo. Pasišventę žmonės jį kartkartėmis perrašė, norėdami išlaikyti Dievo žodį būsimoms kartoms.

Deja, toks perrašinėjimas nėra visai tobulas, nes ir nenorint pasitaiko klaidų: kartais žodis praleidžiamas, ar net peršokama eilutė. Po daugelio metų, tikrindami tuos nuorašus, galime rasti įvairumų ir netikslumų. Čia ir prasideda erškėčiuotas teksto kelias: reikia surasti, kuris nuorašas tiksliau perduoda originalą. Tarp 250 ir 100 m. prieš Kr. g. buvo išverstas Senasis Testamentas iš hebrajų kalbos į graikų. Šis vertimas yra vadinamas *Septuaginta*. Jis jau nesutinka su žydišku tekstu: kai kur praleidžia, kai kur pakeičia tvarką. Atrodo, kad vertėjai turėjo nuorašą, kuris paveldėjo minėtus netobulumus. Todėl pirmaisiais amžiais stengiamasi pasirinkti vieną tokį nuorašą kaip pagrindą, pridėdant šalia teksto pastabas, ką reikia skaityti, praleisti, ar pridėti. Pavyzdžiui, 2

Sam. 8, 3 po žodžio "upė" reikia skaityti Eufratas, nors šio žodžio tekste nėra.

Tarp V ir VIII amžiaus žydai dar daugiau patobulina patį tekstą, paženklina balses, kurių pirmiau nebuvo. (Tai įvairūs taškai ir brūkšneliai, kurie palengvina skaitymą). Atsiradus spaudai, buvo bandoma išleisti hebraišką bibliją, bet tik 1525 metais žydas Jokūbas Chaim Venecijoje išleido Bibliją. Šį leidinį, pridėjęs kritinį komentarą, išleido D. C. Ginsburgas Londone (1908-1926).

Pagaliau 1937 m. Stutgarte, Vokietijoje, išėjo paskutinė laida, kurią paruošė Rud. Kittel ir P. Kahle. Ten yra platus kritinis komentaras, — t. y. skirtumų pažymėjimas įvairiuose rankraščiuose ar nuorašuose. Nors šis leidinys yra tobulesnis už visus kitus, tačiau modernieji kritikai, norėdami susekti tikslų tekstą, patys turi patikrinti rankraščius. Be to, šioje laidoje įvairūs pataisymai yra pačių autorių asmeninė nuomonė, susidariusi protestantų mokslo įtakoje.

Naujasis Testamentas

Naujasis Testamentas, parašytas graikų kalboje (išskyrus Mato evangeliją-aramajų kl.), buvo irgi perrašinėjamas nuo pat pirmųjų amžių. Šiuo metu turime net 4270 nuorašų, kurių 53 turi visą N. Testamentą, o kiti tik po keletą knygų. Iš svarbesniųjų nuorašų (vėd. kodeksų) Vatikano bibliotekoje yra B kodeksas, parašytas greičiausiai Egipte IV amžiuje. Londone Britų muziejuje yra S (Sinajaus) ir A (Aleksandrijos) kodeksai. Pirmasis yra iš III ar IV amž., o antrasis — iš V amž. Šie kodeksai turi beveik visą ir Sen. Testamentą.

Tikrinant visus šiuos nuorašus, galima surasti apie 200.000 netikslumų. Daugiausiai iš jų liečia vieną ar kitą žodį, kuris nuorašuose keičiasi. Teksto prasmės nekeičia, nebent tik keliose vietose, kurių galima priskaičiuoti iki 15. Pažymėtina, kad dogminiuose klausimuose, tikėjimo ir dorovės tiesose nėra nė vienos klaidos. Graikiško N. Test. teksto leidinių yra gana daug, ir jų suminėti neįmanoma. Paskutiniu metu stengiamasi išleisti pilnus leidinius su gerais kritiniais komentarais, kurių pagalba galima atsekti gana tikslus tekstas ne tik esminiuose dalykuose, bet ir kituose aprašymuose.

Šv. Rašto vertimai

Nors skaityti Šv. Raštą originalinėse kalbose yra daug geriau, bet tikintiesiems tai nebuvo prieinama.

T. Klemensas Žalalis yra vienuolis pranciškonas, gimęs 1918 m. Skudutiškyje, Utenos apskr.

1935 m. įstojo į vienuolyną. Kretingoje išėjo gimnazijos ir filosofijos mokslą. Teologijos studijoms buvo pasiųstas į Italiją — Toskanos provinciją. Įšventintas kunigu, teologijos ir šv. Rašto studijas tęsė pranciškonų šv. Antano universitete ir vadinamame "Biblicum" Institute. Ten įsigijo teologijos daktaro ir šv. Rašto licenciato laipsnius.

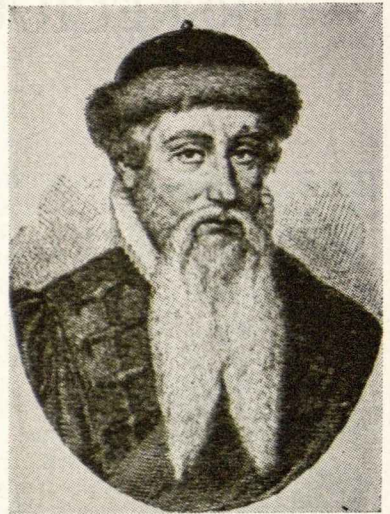
Atvykęs į Ameriką, ėjo įvairias pareigas lietuvių pranciškonų provincijoje. Be to, dėstė kunigų seminarijose Montrealyje ir Wappingers Falls, N. Y.

Yra parašęs ir išleidęs mokslinį veikalą iš šv. Rašto srities. Visą laiką bendradarbiauja lietuviškoje spaudoje. Dabar gyvena Kennebunk Porto vienuolyne ir ruošiasi vykti Romon užbaigti disertacijos šv. Rašto doktoratui gauti.

Jei kartais pasitaiko, kad ypatingas veikimas Ateities organizacijoje atitraukia ateitininką nuo mokslo mokykloje ir nuo savarankiškojo lavinimosi, tai šitokis ateitininko veiklumas yra ne kas kita, kaip nelemtas nesusipratimas, visai nenaudingas tikriems Ateities organizacijos uždaviniams...

Bet reikia pripažinti, kad bet kuris mokyklinis lavinimas yra nepakankamas tikram intelektualiniam protininkų išsilavinimui. Todėl, būtent, yra reikalinga laisvas apsiskaitymas ir dalyvavimas lavinimosi rateliuose.

Prof. St. Šalkauskis

Jonas Guttenbergas — spaudos išradėjas

Savaime kilo reikalas išversti į savo kalbą. Patiems žydams, gyvenantiems Egipte ir kalbantiems graikiškai, buvo išverstas į graikų kalbą, o Palestinoje, pamiršus hebrajų kalbą, į aramajų kalbą. Syrai turėjo savo vertimą, vad. **Pešita**. Lotynų pasauliui reikėjo lotyniškos biblijos. Jų ir neturėjo. Kiekvienas vertė, kaip išmanė. Iki IV amž. buvo tiek vertimų, kad net suskaityti nebuvo galima. Atsirado reikalas sudaryti vieną ir tikslų lotynišką vertimą. **Šv. Jeronimas** ėmėsi to sunkaus darbo. Jis, surinkęs daugelį vertimų, pataisė Naujojo Testamento tekstą ir psalmyną, o vėliau išvertė iš žydų kalbos beveik visas Seno Test. knygas. Jo tikslas buvo: suprasti gerai tekstą, perduoti ne pažodžiui, bet pačią mintį išreikšti gražia lotynų kalba. Po įvairių kritikų šis vertimas VIII amžiuje (po 400 metų) buvo visur paplitęs. Todėl šis vertimas gavo Vulgatos vardą. Tačiau ir Jeronimo tekstas neišliko nepalietas. Daugelis, norėdami pataisyti, įdėjo savo pastabas, ištraukė iš senesniųjų vertimų: atsirado įvairūs kodeksai. Jau Karolio Did. įsakymu buvo pataisytas tekstas, o XIII amž. Paryžiaus universitetas sustatė savąją **Biblia Parisiensis**, apgindami Vulgatos tekstą. Jam atitaisyti stoji į darbą pranciškonai ir domininkonai. Pranciškonų grupei vadovavo tuo metu pasižymėję visuose moksluose Rogeras Baconas, O. F. M.

Jonas Gutenbergas šią lotynišką Bibliją atspausdino apie 1452 metus. Tai pirmoji pasaulyje atspausdinta knyga. Atsiradus spaudai, palengvėjo biblijos

knygų plitimas žmonių tarpe. Tridento suvažiavimui (1546) pripažinus Vulgatos teksto autentiškumą tikėjimo ir dorovės dalykuose, buvo skubus reikalas išleisti pataisytą tekstą. 1588 metais pop. Sikstas V įsteigė Vatikano spaustuvę ir po dviejų metų išleido naują Vulgatos leidinį. Tačiau ir šis leidinys nebuvo tobulas, todėl 1592-8 metais pop. Klemensas VIII išleido komisijos pataisytą laidą. Šio teksto vertimą turime ir lietuvių kalboje, išspausdintą jau Nepriklausomoje Lietuvoje.

Bet dar nebuvo tobuliausias leidinys. Pagaliau 1907 metais Popiežiaus Biblinė Komisija pavedė benediktinams peržiūrėti Vulgatos tekstą. Pirmasis tomas pasirodė 1926 metais, o pernai išėjo jau IX (Esteros ir Jobo knygos). Atrodo, kad išleista tik trečioji dalis. Gali būti viso 25-30 didžiulių tomų. Šis darbas yra milžiniškas, nes norima duoti pilnutinį tekstą, kuris IV amžiuje išėjo iš šv. Jeronimo rankos. Šv. Rašto didžiausias daktaras atliko didį darbą, perduodamas mums autentišką vertimą, t. y. perduodamas Šventraščio mintį. Tačiau jis nėra kritiškas, t. y. neatitinka žodis žodin originaliniams tekstams. Todėl Pijus XII savo enciklikoje "Divino afflante Spiritu" 1943 m. rugsėjo 30 d. (šv. Jeronimo šventėje) ragina studijuoti originalinius tekstus, išleisti kritinius leidinius, kad Dievo žodis būtų perduodamas toks, koks buvo parašytas. Popiežius išreiškia troškimą, kad vertimai į modernias kalbas būtų iš originalinių tekstų, kad ir tikintieji lengviau suprastų Šventraščio mintį. Dabartinio popiežiaus įsakymu buvo išverstos psalmės ir 1945 išleistos, (vad. **Pijaus psalmynu**). Dabar psalmės yra gana aiškios, ir malonu jas kalbėti brevijoriuje. Tai pirmasis po garsiosios enciklikos katalikų darbas. Kada bus galutinai išleistas viso Šventraščio pataisytas tekstas, dar nėra aišku, bet specialistai darbuojasi ir aukoja ilgas bei sunkias tyrinėjimo valandas, kad tik atskleistų žmonėms tyrą Dievo žodį.

Jono Gutenbergo spaustuvė. Gutenbergas žiūri atspausdintą pirmą šv. Rašto puslapį.

Jono Gutenbergo spausdintas Biblijos puslapis

M Ū S Ū V I E Š P A T I E

(8 psalmė)

Viešpatie, mūsų Viešpatie. Koks
nuostabus yra tavo vardas visoje žemėje!
kurs iškėlei savo didybę aukščiau už dangų.
Iš kūdikių ir žindomų burnos tu pasidarei sau
šlovinimą prieš savo priešus,
kad sudraustumei neprietelį ir priešą.
Kai aš žiūriu į tavo dangų, tavo pirštų darbą,
į mėnulį ir į žvaigždes, kurias tu padarei:
Kas gi yra žmogus, kad tu jį atsimeni?
arba žmogaus sūnus, kad juo rūpinies?
Tu padarei jį maža ką mažesnę už angelus,
garbe ir šlove apvainikavai jį;
Davei jam valdžios ant visų savo rankų darbų,
visa pavergei po jo kojomis:
Visas avis ir jaučius,
be to ir laukinius žvėris,
Dangaus paukščius ir jūros žuvis:
kas tik plaukioja jūros takais.
Viešpatie, mūsų Viešpatie, koks
nuostabus yra tavo vardas visoje žemėje!

(Iš naujai Arkiv. J. Skvirecko
verstos "Psalmių knygos")

Šv. Raštas LIETUVIŲ KALBA

DVĮ nuomonės vyrauja dėl lietuviško Šv. Rašto vertimo prieš 16 a. Pirmoji — A. Jakšto įsitikinimas, kad, Lietuvai priėmus krikščionybę, evangelijos dalys buvo išverstos, ir šie vertimai ranka perrašinėjami. Antroji nuomonė teigia, kad tokių vertimų visiškai nebuvo, nes iki 16 a. daugumas Lietuvos kunigų net lietuviškai nemokėjo. Tik su vyskupo Merkelio Giedraičio faktiškuoju Lietuvos perkrikštyjimu 16 a. pabaigoj iškilo reikalas versti lietuvių kalbon bent dažnyčiau vartojamas Šv. Rašto dalis.

Kun. Mikalojus Daukša pirmasis išvertė evangelijas katalikiškai Lietuvai. Šie jo vertimai bei paaiškinimai pasirodė 1599 m. "Postilla catholica" vardu. Naujos evangelijų ištraukos išverstos K. Širvydo, 1629-1644 m. buvo patalpinotos su pamokslais į "Punktų Kazan" kartu su lenkišku jų vertimu. Tuo pat laiku Jonas Jaknavičius paruošė ištisą evangelijų vertimą, kurio pirmoji žinoma laida, pavadinta "Ewangelie polskie i litewskie", išėjo 1647 m. Šiomis evangelijomis Lietuvos bažnyčios tenkinosi pustrečio šimto metų. Iki 1900 m. pabaigos išėjo 50 (ar daugiau) jos laidų.

Su protestantizmu Lietuvoje prasidėjo nauji vertimo darbai. Abromas Kulvietis (Kulviškis) išvertė dalį Dovydo psalmių. Tarp 1563 ir 1573 m. buvo baigtas vertimo rankraštis, pavadintas "Ischguldimu Ewangeliv per wissus Metus". 1576 m. Augustinas Jomantas (Jamundas) vertė Naująjį Testamentą. Po trijų metų Baltramiejus Vilentas išspausdino savo vertimą — "Evangelias tui Epistolas". Jonas Bretkūnas tuo pat metu iš naujo išvertė visas evangelijas ir Dovydo psalmes. Jonušas Radvila 1652 m. įsteigė Kėdainiuose spaustuve, kuri išleido "Knigą Nobažnystės" su Telegos išverstomis psalmėmis ir "Summą" su trumpais evangelijų tekstais.

1816 m. vysk. J. A. Giedraitis Vilniuje išleido "Naują Testamentą Jėzaus Christaus", pirmąjį didesnį Šv. Rašto dalies katalikišką vertimą, kuris buvo papildytas ir pakartotinai kun. Pautieniaus išleistas 1906 m. JAV-se. Pilno katalikiško Šv. Rašto vertimo stingant, vysk. M. Valančius 1869 m. Tilžėje išleido "Wisas psalmes Šv. Dowido Karaliaus" ir 1872 m. laidoj psalmes sueiliavo. Kauno seminarijos auklėtinių grupė J. Vizbaro iniciatyva apie 1880 m. sumąnė išvesti visą Šv. Raštą. Darbas tęsėsi iki 20 a. pradžios. Jame aktyviai dalyvavo vysk. A. Baranauskas. Prie darbo prisidėjo A. Dambrauskas, J. Mačiulis, J. Tumas, Pr. Žadeikis ir kt. Tuo pat metu kaip ir Baranauskas, 1901 m., to darbo ėmėsi ir arkivyskupas Juozapas Skvireckas (tada kunigas). 1906 m. jo "Šventoji mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Evangelija ir Apaštalų Darbai" pakeitė Jaknavičiaus leidinius, o nuo 1911 m. jis pradeda spausdinti ištisą Šv. Rašto vertimą su savais komentarais. Visas vertimas (5 tomai) buvo atspausdintas su lietuviškais ir lotyniškais tekstais.

K. K.

Susitikusios kelios draugės dažnai šį bei tą pakalbama apie praėjusias dienas. Aną vakarą sėdėjom visos pas Aldoną. Žiūrėjom albume tvarkingai sudėtas nuotraukas, klausėmės radijo muzikos. Protarpiais persimetėm trumpu žodžiu. Pas Aldoną visuomet linksma. Jei kurią aplanko liūdesys, ji moka visą pašalinti. Ar jai pačiai taip linksma, — mes niekuomet neklausinėjome. Gal ir paklaususios, nieko nesužinotume, nes ji niekuomet apie save nekalba.

Praėjusį vakarą Aldona buvo truputį kitokia. Gal ruduo ją veikia. Už lango pamažu krito gelsvas klevo lapas. Pradėjus temti, visos žiūrėjome į byrančius lapus. Radijas grojo tango. Tuomet Aldona nusišypsojo ir pasakė: “Kai visai sutems, aš jums kai ką papasakosiu iš praėjusių dienų”.

— Tikrai? — veik visos kartu paklausėm nustebusios.

— Tikrai, — pakartojo ji. — Tik šį kartą neteks tiek daug juoktis kaip paprastai. Manau, tokios jūs manęs dar niekuomet nematėte. O buvome ne tik pažįstamos, bet ir draugės... — ir ji liūdnai nusišypsojo.

Rudenį greitai sutemsta, tad ilgai mums neteko laukti. Ji atsisto prie lango. Paėmė vieną nuotrauką iš albumo ir pridėjo: “Apie jį”. Tai buvo jauno vyriškio nuotrauka. Apytamsiai plaukai, rodos, turėjo būti vidutinio ūgio. Mes nutilome. Buvo tiesiog neįtikėtina. Žiūrėjome į ją.

— Kartais žmonės kalbėdami daro dideles įžangas, — pradėjo ji, — ir paskui visai pamiršta, apie ką žadėjo kalbėti, todėl tik įžanga klausytojui ir palieka. Bijau, nes labai dažnai ir geriausi draugai pasirodo labai nekantrūs...

Tuomet ji paėmė iš dienoraščio mažą, sudžiovintą neužmirštuolės šakelę ir parodė mums.

— Tai visą derinasi su tuo, ką žadu jums papasakoti, — ir jos veidu nuskrido liūdesio šešėlis. — O atsitiko tai prieš keleris metus dar anoj Atlanto pusėj. Dar gimnazijos laikais. Gyvenome stovyklinį gyvenimą. Vytautas, ((toks buvo jo vardas)), taip pat lankė gimnaziją. Jo tėvai palikę tėvynėje. Čia gyvenome vienas bendrabutyje.

Pažinau jį tiek, kaip ir daugelį kitų mūsų gimnazijoje. Kiekvieną rytą susitikę pasisveikindavome. Pavakare matydavau vaikščiojantį su draugais.

Buvome pripratę kiekvieno šeštadienio vakarą dalyvauti klasių pasirodymuose. Visi laukdavome tos dienos ir galvodavome, ką naujo galėsime parodyti, kas nebūtų žinoma kitiems. Vieną tokį šeštadienį teko ir mano klasei pasireikšti. Nežinau, kokią tuomet programą turėjome, nes laiko dulkės apklojo tas dienas. Prisimenu, jog po programos susirinko mūsų muzikantai, ir prasidėjo šokiai, kurie mums buvo svar-

biausia programos dalis. Buvo ir naujenybė — šokių metu veikė skrajojantis paštas.

Salėje visiems buvo prisegtas širdies pavidalo numerėlis. Svarbiausia, laukėme kas rašys laiškus ir ar iš viso bus rašančių.

Žinau, buvo puikus vakaras. Ruduo. Geltoni lapai pamažu, be garso krito žemėn. Lygiai kaip šiandien. Gal dėl to ir prisimena taip ryškiai anos dienos. Tik negaliu suprasti, kodėl vieną dieną visa taip įdomu, o kitą — jau visai nevilioja, arba priešingai? Liūdna būna rudenį, nes ir oras verkia, ir taip dažnai didelės ašaros krinta žemėn. Aš niekuomet nemėgau rudens...

Tačiau tas vakaras vis tiek buvo puikus, nors mes ir mindėme nukritusius lapus, kurie dar, rodos, buvo gyvi, nespėję numirti...

Kaip keista, kad savo laimėje užmiršti visus ir visa ir pasidariai tuščias žmogus. Apie nieką negalvoji, gal bijodamas, kad nebūtų sutrukdytas juokas.

Žinau, su daugeliu šokau tą vakarą. Buvo nepaprastai linksma. Gavau keletą laiškų, nors visai nežinojau iš ko. Argi svarbu, kas rašė? Vistiek ten parašytas žodžiais netikėjau. Atsakymus rašiau. Juk kartais galima negalvojant kalbėti, nors tuo pačiu momentu nežinai, ką iš viso kalbi. Vienai iš mūsų sužinojus kurį naują numerį, rašėme visos, kartais net nepasirašydamos. Ak, tuomet pamiršome viską. Buvo tik gera. Gal daugelis neįsivaizdavo nei tos svetimos padangės vėjo ir lauke byrančių lapų.

Po kurio laiko gavau nepažįstamos rašysenos laišką. Tik atskleidus pajutau, jog šis yra visai kitoks negu visi prieš jį atkeliavę. Laiškas skambėjo maždaug taip: “Jūs dažnai esate mano svajonėje... Aišku, tas jūsų nedomina. Gaila... Nenorėdamas panaikinti laimingo juoko, klausiu tik vieno: ar negalėčiau išvesti pirmajam tango... Laukiu”. Ir pasirašęs savo numerį.

Mano juokas staiga dingo. Aš sėdėjau tyli ir susimąsčius. Gal iš tiesų nei nežinojau, ką galvojau. Juk buvo laiškas tokiu pat pastu atsiųstas kaip ir daugelis kitų, tad kodėl jis taip staiga mane suraikino?

Keista, kaip kartais praeina pro tave daug gražių veidų, o nusigręži nuo jų ir sustoji prie kito, kuris daug menkesnis už anuos. Bet gal niekas negali pasakyti, koks jis tau brangus. Šis laiškas... Ak, juk keletas kitų buvo daug ilgesni ir daug puikiau skambėjo, bet prie jų negalėjau sustoti. Visi juose surašyti žodžiai, rodos, buvo tokie tušti, nei vienu iš jų negalėjau patikėti.

Veltui jieškojau, kam priklausė tas numeris. Nieko nesuradau... Tokio žmogaus, rodos, visoje salėje nebuvo. Tuo netikėjau. Ir neįsivaizdavau. Buvo aišku, jog kažkas, parašęs laišką, tą prisegtąją širdukę nusiėmė.

Gal pasakysite, kad neturėjau rašyti atsakymo? Ne, taip negalėjau pasielgti. Smalsumas buvo toks didelis. Parašiau: “Nors aš jūsų nepažįstu ir nežinau, kam tas numeris priklauso, bet pirmą tango — visuomet...”

Ir šiuo kartu aš klydau, galvodama išsiaiškinti. Tango buvo ne vienas. Ir niekaip negalėjau išskirti, kuris šokėjas buvo laiško autorius.

To viso vakaro mįslė pasiliko kyboti ore. O taip norėjosi tą klausimą išsiaiškinti, nesvarbu, kokią atsakymą jis atneštų. Taip norėjosi žinoti ir nieko nepalikti nežinioje. O buvau bejėgė.

Ėjau namo tartum po laidotuvių. Švietė mėnulis. Pliksvučiai debesėliai pamažu plaukė padange. Rodos ir lapai nekrito — buvo nepaprastai ramu. Taip norėjosi apie visą pasvajoti. Apie visą šį vakarą, apie daugelį kitų praėjusių ir dar atplauksiančių.

Ir rytojaus dieną smalsumas neleido man ramiai sėdėti. Sakau, smalsumas, nors kartais pamanau, kad ne tik smalsumas vedė mano mintis į laiško autorių.

Susitikus savo geriausią draugę Danutę, tuoj papasakojau visą istoriją. Mes buvome puikios draugės, neturėjome jokių paslapčių. Didžiausiam mano nustebimui, pamačius laišką, ji pasakė: "Tai mano klasės draugo Vytauto rašysena. Aš puikiai pažįstu".

— Bet ar esi tikra? — dar pridėjau.

— Netiki? — nustebė ji. — Pažiūrėk, — ir ji man parodė vienus užrašus. — Lyg žinodama šiandien jo užrašus paėmiau, — ji žiūrėjo į mane. Buvo aišku, — tai Vytauto laiškas!

— Matai, kritai į akį net mūsų Vytui, o mes buvome nutarę, kad jis baisiai nemėgsta mergaičių, — šypsodamos kalbėjo Danutė. Panašų išsireikimą jau anksčiau girdėjau, bet šiuo momentu jai pasakiau: "Juk visa tik juokai, Danute. Ir aš vakar daug kam rašiau, nepamenu net kam".

— Tau gal ir juokas, — visai rimtai pridėjo ji, — bet jam, nemanau. Man rodos, jis nemėgsta juokauti.

Daug dar tą vakarą mes su ja kalbėjomės apie jį ir kitus ir ilgai juokėmės. Tai buvo tik linksmas, gimnazistiškas juokas.

Vytautą aš mėgau. Gal dėl to, kad jis puikiai šoko, o gal, kad visuomet būna linksmas. Tikėjau, jog besišypsantys žmonės turi būti laimingi. Tik daug vėliau savo klaidą pamačiau: ne visi laimingi. Dažnai jie slepia savo liūdesį.

Dienos slinko. Žiemos sniegas tirpo. Daug praėjo vakarų nuo to laiko ir daug kartų tango šokau su Vytautu. Dabar man buvo visai aišku, jog tik jis buvo to laiško autorius.

Pavasariui atėjus, dalis mūsų stovyklos jaunų vyrų pakėlė sparnus į tolimus, nematytus kraštus. Daug mūsų gimnazijos berniukų tuomet ruošėsi išvykti. Todėl ne labai nustebau, kai jų tarpe buvo ir Vytautas. Jų išleistuvių proga mes šokome ne tik pirmą, bet ir paskutinį tango. Šokant jis man kalbėjo:

— Ši vakarą tau noriu daug pasakyti. Ar tikrai pasakysiu, nežinau.

Baigėsi šokis, ir mes ėjome namo. Buvo gražus pavasario vakaras.

— Seniai norėjau tai prisiminti, — kalbėjo Vytautas, — bet... bijojau, kad nusijuokus nenuiečiau.

— Dar niekam panašiai nepadačiau, — pasakiau.

— Jaučiu, tu žinai, kieno tai buvo laiškas aną vakarą per mūsų pasilinksminimą. Manau, nesuklysiu sakydamas, jog nuo pirmo mūsų susitikimo gimnazijoje, aš tave mylėjau. Nepaslaptis taip pat, kad tau patiko vienas iš mano draugų, todėl aš palikau tau ramybę. Noriu

Ruduo tėviškės laukuose

DAIVA NAURAGYTĖ

K A D A ?

*Kada tu ateisi, išbalusiais skruostais,
Negirdimais žingsniais, tamsi moterie?
Kada savo apsiausto supančiais klostais,
Neperspėjus, tyliai pridengsi mane?*

*Gal bus tai pavasari, vyšniom sužydus,
Kai volungės graudžiai į pagirį šauks?
Ar žiemai praskleidus išbaltintus šydus,
Kai vėjas už lango man requiem trauks?*

*Gal, skambant linksmybei ir muzikai grojant,
Ateisi puotos kambarin, nekviesta;
Ir žemės džiaugsmų juokdariams bekvatojant,
Palies mano petį ranka ištiesta.*

*Gal lauksiu tavęs, tartum burė vėjelio,
Ir tyliai jieškosiu tavęs naktyje,
O gal jau rytoj tu pastosi man kelią...
Kada gi ateisi, tamsi moterie?*

GYVENIMO KELIU

*Keliaudama gyvenimo keliu aš sutikau tave,
Kuomet ties kryžkele tavasis kelias susidūrė su manuoju
Ir teko tuo pačiu taku keliauti per jaunystės vasarojį,—
Jaunoms audroms besiaučiant, sutikau tave.*

Tarpe jaunystės sūkurių aš pažinau tave.

Ir pamačiau jautrios širdies gelmes, pavasario audrų

Lyg tylų ežerėlį, nusigandusį žaibų, nepasiruošusį su vėjais [sudrumstas,
[grumtis,

Lyg antrą išbaidytą paukštę, aš pažinau tave.

Jaunos širdies jautriu jausmu aš supratau tave.

*Lyg atspindį tyroj gelmėj, tavoį širdy, aš pamačiau save,
Ir viesulus jaunatvės, tartum dvi atšlaičių pušys, kentėm drauge,
Ir tom dienom, kai susitikome gyvenimo kely, aš supratau tave.*

ALĒ RŪTA

MERGAITE, KELKIS

(TOBULĒJIMO GAIRĒS)

KAI KRISTUS gyveno žemėje, darė stebuklus. Vienas iš daugelio Jo stebuklų, mums ypatingai reikšmingas, mergaitės prikėlimas iš numirusių. Tai buvo didelis įvykis, kad kelintą dieną mirusi mergaitė, Viešpačiui paliepus, kėlėsi ir gyveno, ir jos graži jaunystė skleidėsi toliau, tarytum nebūtų buvusi niekad mirties šalčio paliesta. Žmonių minios stebėjosi tuo, ir daugelis įtikėjo.

Šiandien mes pažvelkime į kitą šio stebuklo prasmę. Kristaus žodžiai "mergaite, kelkis", — ar nebūtų tylus pabeldimas į mūsų sielą? Ar nenori Jis mūsų prikelti, kai dvasioje snaudžiame, aptingstame, vėluojame, sergame, o gal net mirštame? Ar ne

Jis, devyniasdešimt devynias avis palikęs, išėjo gelbėti paklydusios šimtosios? Ar ne Jis pasigailėjo raudančios motinos ir prikėlė mirusią jos dukterį? Ar ne Jis ir šiandien ieško mūsų klystančių ir pilnu meilės žvilgsniu kelia mus silpstančius ir mirstančius? Tikrai kūnas bejėgis, todėl Jis prikėlė jį savo Vėlia, o dvasia laisva ir galinga, todėl Jis kelia mus tik tada, kai mes pačios parodome valios ir pastangų, kad prisikeltume.

Nemanau, kad mes mirusios arba mirstančios. Bet mes galime pavargti, nusilpti, paklysti. Kad ir sekame paskui vėliavą, kurioje įrašyta "viską atnaujinti Kristuje", kad ir mūsų norai būtų geri, vistiek mes esame tik

žmonės, nerimstą ir klaidžioją, parpuolą ir pavargstą. O kelias į Jį nelengvas. Ir greta vėliavos "viską atnaujinti Kristuje" pasistatykime tobulėjimo gairę, kuri kasdien mums primintų, kad negalima stovėti vietoje, o reikia kilti aukšty. Juk kaip gi mes "viską atnaujinsime Kristuje, jeigu pačios Kristui būsime apmirusios arba kad ir sergančios?

"Mergaite, kelkis!" — iš amžių glūdumos tyliai suskamba Kristaus žodžiai. Jeigu juos kasdien prisimintume ir pamąstytume, kur suklupome ir kur reikia keltis, tie žodžiai taptų mūsų gaire į tobulumą. O toji gairė ypač reikalinga šitoj triukšmo, reklamų ir pinigų šaly.

tik paprašyti, kad blogai neprisimintum mūsų tango, jei negali atsilyginti tuo pačiu... — jis nutilo ir klausymai žiūrėjo į mane.

— Aš visuomet prisiminsiu pirmąjį tango, Vytautai, — atsakiau, — tango, kokio jau daugiau su nieku nešoksiu.

Rytojaus dieną mes pasikeitėme nuotraukomis. Ir taip išsiskyrėm. Nežadėjom nei rašyti vienas kitam, nes tai būtų buvę bereikšmiai žodžiai. Jautėme, bus geriau, jei pamažu išnyks atminimas. Tik dabar dažnai pagalvoju, kam žmonės iš viso renka nuotraukas? Juk jose atspindi užsimiršimu pasivadinę dienas. O kartais pasivadinę jos nori būti sugrąžintos.

Po kurio laiko ir man teko iškelti užjūrus. Prieš pirmas Kalėdas naujame krašte gavau Vytauto pasveikinimą. Kortelėje buvo parašyta: "Linksmų švenčių linki Pirmasis Tango". Atsilyginti tuo pačiu negalėjau, nes jo adreso nebuvo. Man buvo aišku, jog Vytautas dar prisimena tuos laikus, kurie paliko anapus Atlanto.

Berods, daugiau nieko ir neturiu jums papasakoti. Nežinau nei kur, nei kaip jis gyvena, — baigė savo pasakojimą Aldona.

— Sakyk, ar tu jį mylėjai? — nelauktai paklausė Liuda.

— Nemanau, tačiau kai netenki žmogaus, pamatai, kad jis užpildė mažą dalelę tavų dienų. Tuomet tik žinai, jog jis daug artimesnis, negu galvojai.

Ji baigė pasakojimą, o mes žiūrėjome į nuotrauką, iš kurios žvelgė akys dažnai sekusios Aldonos žirgusnius ir mokėjusios kelių metų prisiminimus pavadinanti tik dviem trumpučiais žodžiais. Už lango krito gelsvas lapas. Tik niekas jo miršančio nesigailėjo ir nelydėjo paskutinėje kelionėje.

Vincas Kazokas

APLEISTAS AVILYS

*Dabar esu lyg avilys sode, pasenęs ir apleistas
Auksinių bičių, ošusių lyg tėviškės pušų šilai,
O kai pavasariais pradės kitur jau gėlės skleistis,
Čia bus tylu: tušti liūdės belapiuos medžiuos*
[inkilai.]

Aplink šnarės išdžiūvusi žolė pavasariniuos
[vėjuos,
Ir tartum spiečius šniokš šakose šiltas vasarų
[lietus,
Primindamas, kad čia kadais balti žiedai kvepėjo,
Balti žiedai, ir sodas, ir medus.

Ak, niekad nesugrįš išskridę nežinion svajonės
[bitės
Ir nelipdys auksinio miesto mano vystančioj
[širdy —
Tiktai saulėlydis, rudens vėsa, tik žolynai nuvytę,
Tik sopuliu sugrįžta iš kažkur pavasario daina
[kurti ...

SENŲJŲ LAIKŲ UNIVERSITETUOSE

Praeitam numeryje prof. A. Šapoka rašė apie universiteto kilmę, studentų gyvenimą, mokyklas Lietuvoje ir lietuviams skirtas mokyklas svetur. Šitame numeryje profesorius nušviečia lietuvių senųjų laikų universitetuose. — Red.

—O—

Be minėto Karaliaučiaus universiteto kiek vėliau iš dalies ir Lietuvos reikalams buvo skirtos kunigų seminarijos Braunsberge (Varmijoje) ir Olomance (Moravijoje), įkurtos ir laikomos jėzuitų su popiežiaus parama. Jos buvo skirtos kunigams rytų Europai rucėti, lygiai kaip popiežiaus alumnatas prie Vilniaus akademijos, tad su šia akademija turėjo glaudžius ryšius, keitėsi studentais ir profesoriais. Jose mokėsi daug unitų.

Visos čia paminėtos svetimų kraštų mokslo įstaigos šiek tiek patarnavo Lietuvos švietimui, tačiau visų reikalų negalėjo patenkinti ir neturėjo lemiamos įtakos, gal tik išskyrus Krokuvos universitetą, kuris 15-16 amž. paruošdavo didžiąją dalį Lietuvos dvasininkų.

Ano meto Lietuvos gyvenimui toną davė didžiūnai. O jie visomis tomis lietuviams skirtomis mokslo įstaigomis kuo mažiausiai tesinaudojo. Jie vykdavo nesivarždami ir į labai tolimus Italijos, Prancūzijos ir net Ispanijos universitetus. Ir, reikia pasakyti, pradedant 16 amž., jau retas didžiūnas savo jaunystėje nebuvo keliavęs po Europą ir studijavęs jos universitetuose.

PIRMIEJI LIETUVIŲ LANKYTI UNIVERSITETAI

Gausiausiai lietuvių sutinkame Krokuvos universitete, pradedant 1402 m. Gausiai jis buvo lankomas visą 16 amžių, kai lietuviai jį laikė savo mokslo įstaiga. Bet čia beveik be išimties studijavo būsimieji dvasininkai. Nesimokė čia beveik nei vienas didžiūnas, vėliau pasižymėjęs valstybinėje veikloje. O kai atsirado Vilniaus akademija, Krokuvon jau mažai kas bevykdavo. Juoba, kad ir universitetas susilpnėjo, negalėjo lygintis su vilniške akademija.

Dar kiek ankščiau pirmieji lietuviai atsirado Prahos universitete, bet jų buvo tik keletas ir tik labai trumpą metą, greičiausia 1396 ar 1397 ir 1408 m. tarpe. Čia mes užtikiname pirmuosius istorijai žinomus lietuvių su mokslo laipsniais—Christoforą, 1401 m. gavusį bakalaureatą, ir Motiejų iš Vilniaus, 1408 m. gavusį magistro laipsnį. Toliau Leipgige pirmąjį lietuvių studentą randame 1409 m. — Georgius de Lituania.

Apie 15 amž. vidurį pradėti lankyti Italijos universitetai, paskum sekė Greifswaldas, Karaliaučius, Frankfurtas prie Od., Bazelis, Freiburgas i. Br., Ingelstadtas, Heidebergas, Dilingenas, Paryžius, Leidenas, Viena, Wuerttembergas (labai gausiai lankytas protestantizmo suklestėjimo metu) ir d. kt. Tik Skandinavijos universitetų lietuviai, berods, visai nelankė, lygiai kaip Anglijos iki 18 amž. galo.

LIETUVIS STUDENTAS SVETUR

Kaip jau įvairiomis progomis prisiminta senųjų laikų lietuvis studentas Europos universitetuose nebuvo panašus į dabartinį. Ne toks buvo ir jų gyvenimas. Tą gyvenimą gal šiek tiek primena tik ką įkurtoji Laisvojo Europos Universiteto Kolegija Strasburge, kurioje studentai kartu gyvena, klausys jai priklausančių profesorių paskaitas, o

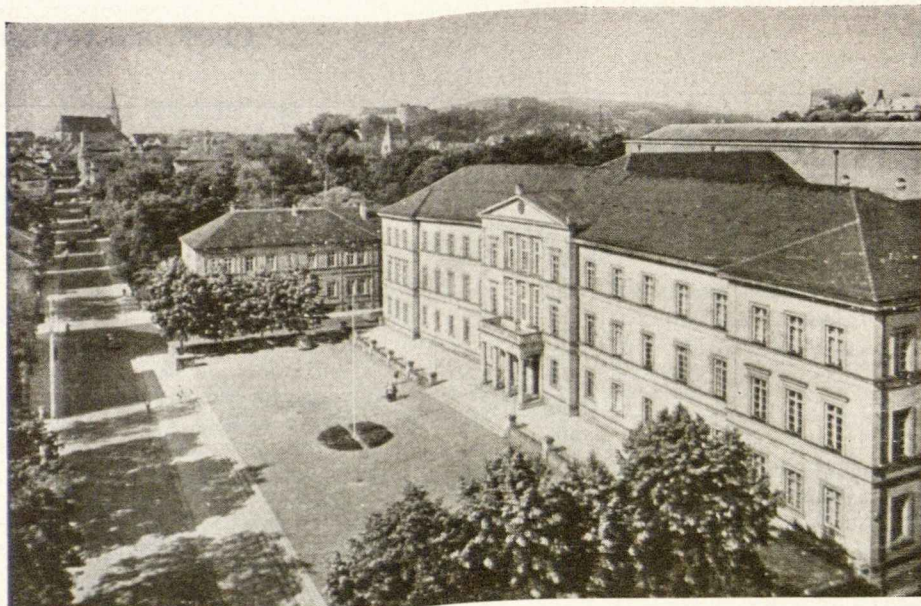
kitų dalykų mokysis tenyksiame universitete — senaisiais laikais būtų — kitose kolegijose. Bet pats gyvenimas šiuo struktūrinius panašumu, beabejo, ir baigsis.

Senųjų laikų mūsų studentai į Europos universitetus atvykdavo dažniausiai menkai išlavinti. Gal vos tepramokę rašto. Tik maža dalis jų pirma buvo studijavę artimajame Krokuvos universitete. Pačių senųjų laikų studentai greičiausiai buvo jau pagyvenę, dažnai kunigai, net kanaaninkai, bet daugumą jų mes težinome tik iš vardų. Iš kokių šeimų jie buvo kilę ir kokią vaidmenį vaidino Lietuvoje, mokslus baigę, retai tegalime atsekti. Jų tarpe greičiausia buvo nemažai miestiečių, bet vyravo didžiūnų sūnūs. Šie, bent 17 amž., vykdavo studijuoti jauni, kartais visai vaikai. Toks Albrechtas Radvila (m. 17 a. vidury) grįžo namo jau baigęs filosofijos studijas tebūdamas vos 14 m. Suaugęs jis vėl vyko "pasaulio pamatyti". Taip buvo ir su daugeliu kitų didžiūnų. Jie vykdavo keliais atvejais ir apkeliaudavo kelis universitetus įvairiuose kraštuose, ne retai sugrįždami į tą patį. Mat, jiems nerūpėjo gauti mokslo laipsnį, bet paklaustyti paskaitų savo meto garsenybių, pabuvoti kultūros centruose. Tuo tarpu neturtingieji, jei jie nebuvo didžiūnų palydovai, studijuodavo dažniausiai vienoje vietoje. Laimingai įsitaisę kur, atleisti nuo mokesčio, priimti į kurią kolegiją ar bursą, — jie nejudėjo, nes nebuvo garantijos, kad kitur taip pat pasiseks.

Didžiūnų vaikų studijų kelionės rodo jų išdidumą ir išlaidumą. Dažnas jų keliaudavo su visu dvaru, su būriu palydovų ir tarnų, o kad ponaičiui nebūtų ilgu, tėvas su juo pasiūsdavo ir sau artimesnių bajorų bei ponelių vaikų. Tuo būdu ir šie galėdavo įsigyti mokslo be didesnių išlaidų. Palydovų būrių didumu ypač pasižymėdavo Radvilos. Pav., 1570 m. į Leipgigo univ. Myk. Radvilos Juodojo trys sūnūs (tėvas buvo jau miręs) atvyko su 20 palydovų. Jų palydovų — draugų tarpe buvo ir būsimasis kancleris ir hetmonas Leonas Sapiega (L. Sapiega buvo kilęs iš vidutinių ponelių, išaugo įsikibęs Radvilų klemkos, o pats paliko jau milžiniškus turtus, žinoma, dar toli nuo Radvilų). 1596 m. į Bazelį atvyksta du giminaičiai Radvilos su dviem "pedagogais", t. y. tėvų pristatytais auklėtojais, ir su 5 "tarnais", kurių tarpe pora ponelių vaikų — J. Oginskis ir Al. Trizma. Greičiausia dar buvo pulkelis tikrų tarnų, kurie į univ. matrikulus nepateko, nes Radvilos vi-

12-jo amžiaus mokyklos vaizdas. Gale sėdi mokytojas, aplink mokiniai, kurie visi balsu skaito.

Tuebingeno universitetas, kur senaisiais laikais ir po II P. Karo studijavo nemaža lietuvių

sada privačiai gyvendavo. 1601 m. į Leipcigą Kristupo I Perkūno sūnus Kristupas II ((būsimasis hetmonas) atvyko su 10 palydovų bajorų ir su 8 tarnais. Šiojo sūnus, vėliau pagarsėjęs sutartimi su Švedais Kėdainiuose, Jonušas 1628 m. Leipcigo univ. įsirašė su 9 palydovais, o 1631 m. Leidene su 15. Jų tarpe matome: aulae magister, marschalcus, cubicularius, minister. Įsidėmėtina, kad tuo pat metu toks kuršo kunigaikščio sūnus Jokubas, vėliau pagarsėjęs kuršo valdovas merkantilistas, kolonijų kūrėjas, studijavo vos su 2 palydovais.

Iš kitų Lietuvos didikūnų su 15 palydovų 1580 m. Ingolstadte studijavo tik Sluco kunigaikštis Aleksandras. Chodkevičius, Hlekavičius, Pacus, Sapiegas, Voinas, universitetų knygose randame įrašytus su vienu palydovu arba pačius vienus. Tik Jeronimas Chodkevičius 1560 m. Karaliaučiaus univ. įsimatrikuliavo su 4 palydovais. Tačiau, žinoma, negalima prileisti, kad jie atvykdavo visiškai vieni, kad jų nelydėjo tarnai iš valstiečių. Atsiminkim, kad anais laikais viešojo susisiekimo priemonių nebuvo. Reikėdavo keliauti savais arkliais. Mes žinome, kad ir į Romą, kaip maldininkai, ponai nuvažiuodavo ir grįždavo savais tais pačiais arkliais. Negalima gi prileisti, kad Lietuvos didikūnas būtų savo sūnelį siuntęs į pasaulį įsodinęs į vežėteles ir vadžias jam įdavęs į rankas. Tik šitie vežikai bei tarnai, matyt, nebuvo įrašomi į universitetų matrikulų knygas, kad mažiau tektų mokėti.

Anų laikų papročiu jauną ponaitį lydįs "pedagogas", dažniausiai kunigas, paprastai gaudavo iš tėvo instrukcijas raštu, kaip elgtis užsieny, ką kur aplankyti, kur kokias užmegsti pažintis, kokios tvarkos laikytis gyvenant ir į kokias mokslo šakas vaikinai turi gilintis. Deja, lig šiol mes nežinome nei vieno tokio dokumento, kuris galėtų parodyti mūsų ano meto ponų pažiūras į auklėjimo klausimus. Mums yra likę tik keletas atsiminimų fragmentų, tokių studentų rašytų jau žymiai vėliau.

Su dideliu būriu palydovų atvykęs, studentas iš tolimo krašto universitete, žinoma, sukeldavo susidomėjimo ir nesunkiai pasidarydavo centru. Štai minėtam Slucko kunig. Aleksandrai profesoriai Rotmarus ir Engerdus dedikuoja savo parašytą Ingolstadto universiteto istoriją. Jie rašo: "Iš tolimos Lietuvos krašto atvykęs su gausiais dvaro palydovais ir dideliais ištekliais, Jūsų sviesybė mūsų Akademijai buvai didžiausia pažiba..." Po nuclankios dedikacijos profesoriai įrašo plačią savo garbingojo studento genealogiją, pradėdami ją nuo Algirdo.

1602 m. į Heidelbergą atvyko Kristupas II Radvila, kuris prieš metus Leipcigo univ. buvo įsimatrikuliavęs su

10 palydovų ir 8 tarnais. Tuoju visas miestas sužinojo, kad yra atvykęs kilmingas studentas. Kaip tik tuo metu universitetas turėjo rinkti rektorių. Kadaiše čia rektorai buvo renkami iš studentų, bet tas paprotys jau buvo pamirštas. Norėdamas garbingąjį studentą surišti su savo universitetu, senatas nutarė atgaivinti senąjį paprotį ir rektorium išrinkti Radvilą, o iš profesorių išrinkti prarektorius. Tačiau Radvila kažkodėl net neįsimatrikuliavo į universitetą ir po kurio laiko su visu dvaru išvyko. Į senato aktus buvo įrašyta: "Matyt, universitetą laiko nevertu". Senatas dar buvo pradėjęs svarstyti kandidatūrą Lenkijos didikūnų brolių Firlejų, bet jų nerinko, nes buvo gimę už imperijos ribų.

18 amž. mūsų didikūnai daug keliaudavo, bet retai kada testudijavo. Jų mokslas dažniausiai baigdavosi dvaro pedagogų pamokomis. Bet po Europą pakeliaudavo kiekvienas, retkarčiais kaikur ir paklausydami universitetinių paskaitų. Tačiau šių kelionių pirmasis tikslas buvo pasaulio pamatymas, įvairių Europos aristokratų dvarų applanymas, išviršinės elegancijos išigijimas ir t. t. Ir čia mūsų poneliai išdidžiai laikėsi, nes juto, kad pačios galingosios valstybės domisi jų šeimomis "kaip galimais įrankiais savai politikai vesti". Šiuo atžvilgiu būdingas pasikalbėjimas 18 amž. antroje pusėje įvyko Berlyno dvare.

Išdidus motinos lepūnėlis, jau Lietuvos artilerijos generolas, t. y. ginklavimosi viršininkas, dar nei nė dvidešimtmetis, Karolis Nestoras Sapiega pirmiausia sustojo Berlyne. Jis buvo pristatytas ir Fridrichui Didžiajam. Senasis Fricas, pamatęs artilerijos generolą dar beusį, tarė:

— Artilerijos generolas? ! Na, ne blogai. Sakyk, jaunuoli, o kuo tu būsi, kai būsi mano metų?

— Gal karalium, Jūsų Didenybė — atrėžė bajoriškosios "demokratijos" auklėtinis, nors Sapiegoms tuo metu nelengva buvo ir prie kanclerystės prisikasti. O ką jau kalbėti apie, pav., Vilniaus vaivados vietą.

Iš tikrųjų tai buvo jau ne studentai, bet išviršinės politūros (tai vad. apšvietos laikotarpis) jiešką ponaičiai, kurių tik vienas kitas savo kelionėse teparodė intereso mokslui. Daugumas tenkinosi paklausę vienos kitos garsenybių paskaitos ir toliau keliavo, neužmiršdami progos užmegsti ryšių su aristokratų dvarais.

Buvo šiame 18 a. pabaigos laikotarpy ir tokių magnatų, kurie ir rašto mažai temokėjo. Taip apie tokį Karolį Radvilą, paskutinį tiesioginį Nesvyžiaus Radvilų šakos palikuonį, pasakojama, kad šis nutrūktgalvis mamytės

Padovos universitete, kuris įkurtas 1493 m., ant sienų ir lubų yra išpiešta apie 3000 studentų kilmių ženklų. 16-17 amž. šitam un-te yra studijavę ir lietuvių bajorų, kurie irgi, pagal anų laikų tradicijas, yra ant jo sienų palikę savo kilmės ženklus. Paveiksle ir matote kilmės ženklą vieno tokio lietuviu — Povilo Mollero ("Vilna Lituanus")

sūnelis niekaip nenorėjęs nei abėcėlės mokytis. Jam rūpėjo tik medžioti ir šaudyti, tad jo mokytojas sugalvojęs jį abėcėlės išmokyti per šaudymo pratimus. Pagaminęs daug lapų su abėcėle ir prikaltęs juos prie sienos komanduodavęs: "Šauk į A, į C, G, L, M..." Kai kurie istorikai net manė, kad šis Vilniaus vaivada buvęs beraštis. Bet tai perdėjimas. Rašyti jis mokėjo. Tik pagarsėjo ne mokslu, bet nutrūktgalviškais triukais ir girtomis orgijomis.

Baigiant tenka pasakyti, kad kiekvienoje epochoje užsienių universitetuose sutinkame skirtingo tipo lietuvių studentų, bet visada ten rasime tylių mokslo siekiančių jaunuolių. Kai kurie iš jų vėliau pasižymėjo mokslo ar kitokia veikla tėvynėje, kai kurie pasidarė net profesoriais svetimuose universitetuose. O laikotarpio, kad niekas nebūtų vykęs mokslo ieškoti į užsienius, visai nerasime.

PAER LAGERKVIST

TORSO

Tik tu, krūtine, man telikai,
Tik tu kentėt gali,
Pajusti skausmo gylį,
Bet niekad nesiskusti.
Pavirto dulkėm lūpos mano,
Šaly nežinomoj trūnijė.
Pavirto dulkėm gerklė jau mano,
Kančioj nebegali ji šaukti.
Skeveldrom suskaldyti
Kaulai mano,
Su žvirgždais kely sumaišyti
Praeivio kojom sumindžiot.

Nekyla mano jau ranka
Pagauti džiaugsmą tuščią,
Pasveikint dienos saulę,
Laimėjimo paimt vainiką.
Nekyla mano jau kakta
Mintim, kaip vyrui dera,
Sutikt likimą.
Nesiveria jau mano akys
Pažvelgt pasaulį aiškiai
Ir vienuoj surast ramybę.

Tik tu, krūtine, man telikai.
Vien skausmui tik sužalota
Kalėja mano čia dvasia.
Tik tu, krūtine mano —
Gyvenimo tu paukščio lizdas —
Dar vis tebevirpi,
Nors paukštis jau seniai
Sparnus pakėlė savo.
Tik tu, krūtine mano,
Tu skausmo gylis, nepaliesta likai.

KAI IMA TEMT IŠ LĖTO

Gražiausia juk, kai ima temt iš lėto.
O meilė, kiek tik jos danguj sudėta,
Slepias balzganøj šviesoj,
Visą žemę
Ir namus mūsų supančioj.

Jautrumas visko. Rankos viską šildė,
Tolius krantus pats Viešpats išdildė.
Arti taip viskas, toli taip viskas — neužmatai.
Viskas, viskas
Žmogui čia paskolyta tiktai.

Dar viskas mano, greit atims man viską,
Netrukus aš visai neteksiu nieko:
Ir medžių, žemės ir dangaus.
Vienas vienas aš keliausiu,
Nepalikęs pėdsakų žmogaus.

Iš švedų kalbos išvertė J. Lingis

ANYKŠČIŲ ŠILELIO DAINIUS

IRENA BANAITYTĖ

Ir liko šitie kalnai pliki ir keltuoti,
Aplaistyti ašaromis, giesme apdainuoti.
Ir giesmė nebaigta kai širdis susopo,
Ant dūšios labai sunku ir neramu tapo.
Mat, toj pati galybė, kur miškus sugraužė,
Širdį, dūšių apgriuvo... ir giesmę nulaužė.

(Iš "Anykščių šilelio")

Šiais metais, lapkričio 26 d. sueina 50 metų nuo vyskupo Antano Baranausko, didžiojo priešaušrinės Lietuvos lyriko mirties. Poeto asmuo ir jo kūryba riša mus su senąja — 19 amžiaus Lietuva, buvusią rusų caro priespaudoje. Jis dainavo:

Anei rašto, anei druko
Mums turėt neduoda.
Tegu, sako, bus Lietuva
Ir tamsi ir juoda.

A. Baranauskas mylėjo savo kraštą, gamtą, žmones, sielososi visokiomis negerovėmis ir rusų priespauda. Dainavo jis, kad broliai šiaurėn tremiami, tačiau savo poezijoje jis neskelbė programos, nežadino naujos dvasios. Jis teskatino ištverti priespaudą, pasitikint Dievu ir jo atpildu:

Mielas Dieve, tarnams tavo
Duok šventą kantrybę,
O po kančių ant šio svieto,
Duok dangaus linksmybę.

Tačiau būdamas kieto užsispyrusio būdo, jis visa dvasia prieštaravo rusų priespaudai ir, kaip rašo Vaižgantas "Pragiedruliuose", jo giesmė "Kad tu, gude..." pavirto tautos himnu Marselietei. Ji buvo giedama visuose jaunimo rateliuose ir uždegdavo jų dvasią taip pat priešintis.

Lietuvių literatūron A. Baranauskas save įamžino "Anykščių šileliu". Kartą Varnių kunigų seminarijos rektorius Gobšys paniekino lietuvių kalbą. Tada Baranauskui kilo mintis įrodyti, kad ir lietuvių kalba galima parašyti neblogiau už Adomą Mickevičių. Taip 1858 ir 1859 m. jis parašė "Anykščių šilėlį", sukurdamas pastovia vertybe lietuvių literatūroje. Tai lyriškas gamtos vaizdų, spalvų, garsų grožis, kartu atskleidžias dainiaus jautrios širdies gelmes. Jis turi ir simbolinės reikšmės. Šilelio likimas — tai lyg ir visos Lietuvos likimas. Kadai Lietuva buvusi plati, galinga, o poeto laikais panaši į iškirstą šilėlį. Beliko tik pliki kalnai, ir toji galybė, kuri miškus sugraužė, apgriuvo poeto sielą, užlaužė giesmę.

Ir tikrai — šiais simboliškais žodžiais poetas išreiškė savo: jis jaunystėje nustojo rašyti, puolėsi į kalbos studijas, sudarė net savotišką bendrinę lietuvių kalbos rašybą, susirašinėjo su kitų tautų kalbininkais. Paskui metė ir kalbos mokslus ir stvėrėsi matematikos. Į kiekvieną sritį jis dėjo visą save, kitas sritis užmiršdamas. Į amžiaus galą jis vertė šv. Raštą į lietuvių kalbą.

Baranauskas buvo kieto užsispyrusio būdo, be atodairos priešinosi rusų priespaudai, nesutapdamas su aušrininkais lietuviais, jis daugiau buvo senosios unijos šalininkas. Gimė jis 1835 m. sausio 17 d. Anykščiuose, baigė Varnių kun. seminariją, studijavo Petrapilyje, paskui profesoriavo Kaucho kun. seminarijoje, vėliau paskirtas Seinų vyskupu. Mirė 1902 m. lapkričio 26 d.

A. Baranauskas visu savo buvimu priklausė priešaušrio gadynei, nors sulaukęs "Aušros", neįsijungė į jos veiklą. Tačiau prieštaraujanti dvasia buvo atrama Maironio pozityviai tautinei programai. Kaip ažuolas griuvo jis mūsų tautos priešaušryje, iš jo širdies prasidėjo naujos gyvos atžalos, skleidamos naują kūrybą.

DAINŲ DAINELĖ

Antanas Baranauskas

Giedu dainelę, savo giesmelę
Apie klapatus, vargelius
Lietuvos krašto, ne taip iš rašto,
Giedu senųjų žodelius.

Kalnai ant kalnų, o ant tų kalnų
Kalnai ir maži kalneliai;
Tenai Lietuva per amžius buvo,
Kaip sako mūsų seneliai.

Ten miškai snaudė, ten meškas gaudė
Kasdien lietuviai iš seno;
Užė, braškėjo medžiai nuo vėjo
Ten, kur lietuviai gyveno.

Ant smėliakalnių, ant piliakalnių
Ažuolai švesti kerėjo,
Ir tie dievaičiai, kuriuos žemaičiai,
Kuriuos lietuviai turėjo.

Ir labai buvo plati Lietuva,
Daug ana žemių igijo;
Žmonės laimingi buvo turtingi,
Niekur nebuvo vergijos.

Vieni didžiūnai buvo galiūnai,
Dėl vyresnybės išrinkti,
O kiti saldžios klausė jų valdžios,
Visi mažiukais vadinti.

* * *

Kalnai ant kalnų, o ant tų kalnų
Kalnai ir maži kalneliai;
Ten tėvai mūsų, ten broliai mūsų,
Ten gyven mūsų seneliai.

PILIAKALNIŲ RITERIS

(50 metų nuo V. Pietario mirties)

AUŠRA BENDORIŪTE

Nuo vakarų iki rytų, nuo šiaurės ligi pietų, nuo Eketės iki Vorutos, nuo Apuolės iki Merkinės, Lietuvos žemė nusagstyta piliakalniais. Ant kai kurių dar ir dabar rasi senovės liekanų, senų plytų, paklausysi, kaip ošia medžiai apie senas dienas. Kiekvienas lietuvis, ar jis žemaitis, aukštaitis ar dzūkų bebūtų, nešioja didžiulį lobį pasakų, legendų, senų kaip ir tie kalneliai. Iš kartos į kartą, iš lūpų į lūpas ejo padavimai apie piliis, kurios kadaise priešus baugino, apie galingus valdovus, drąsius žmones. Kiekvienam lietuviui piliakalnis — tai garsingos tėvynės praeities simbolis, tai laisvės ir kovos už laisvę ženklas.

*
*
*

Šitą legendų uždangą pirmas praskleidė mūsų istorikas Simanas Daukantas (1793—1864), iškeldamas tautos garbingą praeitį. Tačiau jo idėjos krito ant uolos, į tamsią neapsišvietusią tautą. Dar turėjo ateiti tautos švietėjas vysk. Motiejus Valančius (1801—1875). Jis išpurenė dirvą — išmokė žmones rašyti. Tik tada ateina aušrininkai, („Aušra“ pasirodė 1883 m.), kurie pasisavino Daukanto idėjas. Jie idealizavo, visokiais būdais aukštino senovę. O Vincas Pietaris jų svajones apie garbingą praeitį perkėlė į dailiąją literatūrą — į „Algimantą“.

Šiomet sueina 50 metų nuo V. Pietario mirties, o taip pat 50 metų, kaip jis parašė „Algimantą“ — pirmąjį mūsų istorinį romaną.

50 metų! Kaip toli anie laikai, o ir šandie „Algimantas“ yra viena iš mėgiamiausių jaunimo knygų. Ją sklaidėm pradžios mokyklos suole, smalsiai ją skaitėm, sekdami nuotykius ir mylėdami aną riterį Algimantą, kuris mus nuvedė į XIII amžiaus Lietuvą. Mes džiaugėmės, kad lietuviai tokie šaunūs, (ypač Algimantas, Basasis), nugali visas kliūtis; kartu smerkėm ir visus priešus, kurie puolė Lietuvą. Iš romano puslapių švietė graži Lietuva, tikras žemės rojus, kur laimingi žmonės linksminasi, geria midutį, bajorai tėviškai visus globoja. Jei kartais mūsų širdys ir išsigąsdavo karų, ginčų, tai greit ir vėl šypsodavomės, nes tie senieji lietuviai niekam blogo nedarė, kruvini mūsų praedavo lyg kokie įdomūs žaidimai.

Bet metai ir mokykla suteikė rimtumo mūsų veidams. Mes vėl skaitėm „Algimantą“, ir mūsų prisiminimai apie šią knygą nuplaukė lyg popieriniai laiveliai, paleisti vaikystėje. Mes pasigedome istorinės perspektyvos, — viskas atrodo, kad vyksta Suvalkijoje prieškariniais arba autoriaus laikais (19 a. antrojo pusėje). Ir Lietuva per daug išidealizuota, neduota tikrovės vaizdo. Taip nežavėjo ir patys žmonės, nes jie nėra plačiai išvystyti, daugiau schematiški. Atrasime ir kompozicinių trūkumų. Tačiau „Algimantą“ skaitėm, net po keletą kartų ir juo tikėjom ir tikim.

Autorius moka puikiai megzti intrygą, pirmon vieton padėdamas nuotykių ir visas situacijas pavaizduodamas sugestvyviai ir kartu nuosaikiai. Patraukia ir jo žmonės,

kurie nors ir nėra psichologiškai išvystyti (istoriniam romanui tai nėra pirmieji dalykai). Nors jie ir greitai nubėga nuo „rampos“, bet traukia savo gyvumu ir judrumu. Visi jie kupini sumanumo, energijos ir ryžtingumo.

Skaitytoją jis užkrečia giedria veikalo nuotaika, gaviu optimizmu. Visur gera ir giedra, praeina gražūs lyriški gamtos vaizdai, lyg filme prasisuka dvikovos. Autoriaus idealizmas ir tėvynės meilė yra tokia didelė ir patraukli, kad ji viską išperka.

Vincas Pietaris kaip aušrininkas norėjo stiprinti pavergtą lietuvių, jo dvasios taurumą kultūros savitumą surišti su praeitimi ir kartu parodyti, koks menkas ir nedoras yra jų okupantas. Kilnindamas savo žmones jis nešykštėjo kritikos priešams, ypač rusams, kuriuos gerai pažino (Pietaris gyveno ir mirė Rusijoje).

V. Pietaris į lietuvišką raštiją įsijungė spaudos draudimo laikais, ypač aktyviai bendradarbiaudamas „Apžvalgoje“, „Varpe“, „Tėvynės Sarge“. Rašė jis ir rimtus mokslinius straipsnius, dažniausiai istorinius, kartu pradėjo spausdinti ir savo beletristiką — vaizdelius. (Atskirom knygom buvo išleista tik po jo mirties: „Iš mano atsiminimų“, prie jų buvo prijungta „Lapės gyvenimas ir mirtis“; vėliau — „Keidošių Onutė“). Prie „Algimanto“ jį nuvedė istorijos pamėgimas ir Adomo Jakšto nuolatinis raginimas (tuo metu jis gyveno Rusijoje ištremtas tam pat Ustiužnos mieste kaip ir Pietaris).

Autoriui padarė tiesioginės įtakos ir H. Sienkevičiaus istoriniai romanai. Viena jų — „Tvane“ — lietuviai jam atrodė pažeminti, tendencingai nutylėta lietuvių kultūra, kad Pietaris — karštas patriotas — negalėjo išlaikyti. Jis ir prikėlė literatūros forma senąją Lietuvą, sukurdamas mūsų pirmąjį istorinį romaną. Poaušrio literatūroje „Algimantas“ yra pirmas toks sudėtingas ir plačios apimties literatūros veikalas.

V. Pietario patriotinis jausmas, išaugęs iš karštos meilės savo kraštui, iš jo pasiilgimo, davė visam veikalui giliai idealistinį herojinį pobūdį, kuris žavėjo ir žavi jaunimą.

Romane parodoma, kaip patys priešai pažadino Lietuvą. Ji būdo ne iš sykių, būdo pamaži. Paskutinės romano eilutės, lyg baigiamieji simfonijos akordai, susumuoja autoriaus idėją — pakrikusi Lietuva, kovodama su priešais bunda, jungiasi ir stiprėja.

*
*
*

Kai svetimos žemės neturime piliakalnių, nebegirdime jų medžių ošimo, nebeamatome savo galios praeities liudytojų, „Algimantas“ kalba į mus ana šimtmečių kalba, ir šaukia į anuos šviesius tautos rytojus, į ryžtą, darbą ir optimizmą!

BUS DAUGIAU DŽIAUGSMO

PASTABOS PASTABĖLĖS

Geležinis stovyklos fondas

Aną dieną gaunu iš draugo laišką. Jis rašo apie praėjusią vasarą, apie sutiktus draugus ir apie linksmas stovyklos dienas. Jau baigia lapai nukristi, ir rytais, į mokyklą einant, gal jau vilioja pirmuoju ledu padengtos balutės, bet stovyklos prisiminimai vis dar neišblėso. Tikrai gražu buvo!

Bet ar ne laikas būtų pradėti galvoti apie kitų metų stovyklas. Savaime aišku, kad važiuosime, apie tai nėra ko nei galvoti. Tačiau savaime aišku, kad ir vėl reikės pinigų. Pradėkime jau dabar taupyti stovyklai, įsteikime "Geležinį Stovyklos Fondą". Nepajusime patys, kaip vasaros pradžioje, pasižiūrėję į savo "fondą" sąskaitas, pamatysime, jog turime jau per 20 dolerių. Ir tai bus atsiekta, jei nenueisime kartą — kitą į blogesnę filmą, sumažinsime šokolado ar kramtomos gumos dozę, ar nenusipirksime paskutiniųjų Roy Rogers komikų.

O kaip su meniniais pasirodymais stovykloje? Jūsų kuopa, be abejo, pereitą vasarą galėjo geriau pasirodyti, bet per vėlai pradėjote tam ruošti ir, žinoma, nebeliko laiko. Na, o jeigu pradėtume ruošti jau dabar! Kiek gražaus laiko ir mūsų deklamatoriams, ir solistams bei gražiosioms solistėms, ir poetams, ir šokėjams. Būtinai iškelkime tą mintį kuopos susirinkime, greit apsvastykime ir pradėkime dirbti, kad ateinanti stovykla būtų dar įdomesnė ir gražesnė.

Atskuba Kalėdų senelis

Tik mėnuo laiko beliko iki Kalėdų. Kaip malonu gauti kalėdinius sveikinimus iš artimesnių ir tolimesnių draugų. Tiesa, kiekvienas iš mūsų išrašė ir išsiuntinėjęs tokių sveikinimų nemažus skaičius, tačiau nepamirškime šiomet pridėti dar bent porą sveikinimų daugiau.

Parašykime savo draugams ar pažįstamiems Vokietijoje pasilikusiems: Diepholzo gimnazijoje ar kitose mokyklose besimokantiems, svetimose ligoninėse vargo ir ligos prispaustiems, tarnaujantiems kariuomenėje. Pasveikinkime juos, nuoširdžiai palinkėkime kalėdinės nuotikos. Kiek džiaugsmo jiems padarysime!

O jei neturime draugų nei pažįstamų, pasiteiraukime kuopos valdyboje, jei ir ten neturėtų, kreipkimės į vietos Balfo skyrių. Ten tikrai gausime bevargstančių mūsų tautiečių adresų.

Nepasitenkinkime tik spausdintomis atvirutėmis, parašykime patys keletą nuoširdžių sveikinimo žodžių, tiesiog iš širdies plaukiančių. Bus daugiau džiaugsmo ir jiems, o taip pat ir mums.

O kaip, jeigu pasiųstumėm savo draugams Vokietijoje specialų kalėdinį siuntinuką. Savaime aišku, mes siunčiame siuntinukus kas mėnesį, bet šį kartą švenčių proga — tokį kalėdinį, kur būtų ir šokolado, ir saldinių, ir žaisliukas koks, ir lietuviškų knygų. Tokį, kuris džiaugsmu pripildytų mūsų draugo ar draugės širdį. Nepamirškime mūsų vargstančių ir vienišų tautiečių, kurių niekas neaplankys. Tegu artimo meilė mus nuveda iki jų su dovanomis. Juk ir jiems Kalėdos! Tad paskubėkim, kad iki švenčių pasiektų mūsų linkėjimai ir dovanos.

Susimąstymo laikas

Į duris jau beldžiasi advento laikotarpis. ADVENTAS tai istorinis ateinančio Išganytojo lūkesys. Jis truko ilgus amžius, gaivindamas geriausias žmonijos viltis. Į tą istorinį adventą susibėgo neišsakomai daug aukų, pasišventimo, nerimo ir maldų.

Dabarties adventas kalba apie išganyką, kuris jau atėjęs, bet mūsų dar nepaveldėtas. Reikia pakelti akis, sutelkti didį dėmesį į patekėjusią šviesą, tyliai susimąstyti, nuskaidrinti sielas, melstis, pasninkauti. Mūsų pašaukimas — paveldėti savo išganyką per atgailą. Mes turime nukasti nuodėmės gauburius, užpilti abejingumo ir šaltumo slėnius, ištiesinti blogų papročių kreives.

Dabarties adventui statomos prieš akis dvi didelės istorinio advento asmenybės: Jonas Krikštytojas ir Mergelė Marija. Pirmasis yra pavyzdys santūrumo, vidinės jėgos, neriboto tikėjimo ir apaštalinės drąsos: antroji — nekaltumo, tylaus susikaupimo, tarnaujančios artimo meilės ir gyvenimo Dievuje.

Lietuvoje mes gražiai ir prasmingai praleisdavome šį laukimo laikotarpį. Mūsų mintis, žygius ir darbus paženklino susimąstymas, susikaupimas, pamaldumas ir santūrumas. Neužmiršome mes dar savo tradicijų, kurios buvo tikrai prasmingos. Ir dabar turime stengtis jas visur palaikyti. Mūsų papročiai mums brangūs! Būkime pavyzdžiai kitiems, kurie brangioj tėvynėje išaugintas tradicijas jau baigia užmiršti.

Dar vis neprisirengia

Nelabai malonu, kai nuolat tenka kartoti ir priminti pagrindinę kiekvienos organizacijos nario taisyklę. Pareigingumo, ir dar kartą pareigingumo! Jei esi valdyboje, dirbk ir planuok, kad būtų veikiama, o ne snaudžiama; jei esi narys, atlik viską, kas reikalinga; jei skaitai laikraštį, užsimokėk ir prenumeratą.

— Ot kur čia taikyt! — suprato jau malonusis skaitytojas. Taip, čia ir buvo taikyta į tucs nepareiginguosius "Ateities" skaitytojus, kurie, jau treči metai gaudami ją, vis neprisirengia atsilyginti. Netektų juk ir aiškinti, kad "Ateitis" negali gyventi vien tik keletos žmonių darbų, kad jai reikalinga ir visų jos skaitytojų parama.

Administracija skelbia naują "Ateities" vają. Nebūkime bent šį kartą šalti, užsimokėkime skolas, pratęskime prenumeratą kitiems metams ir raskime naujų prenumeratorių!

ATSISKLEIDŽIANTI ISTORIJA

Savo sode aš leidžiu savo dienas; savo bibliotekoje — savo naktis. Su gėle aš esu dabarty; su knyga — praity.

Aš įeinu į savo biblioteką, ir visa istorija atsiskleidžia prieš mane. Koks reginys! Koks karališkas iškilmingumas, kokios eisenos, puošiančios praeitį, kokie miestai su kylančiomis į dangų liepsnomis, kokie belaisvių būriai, velkami paskui nugalėtojų vežimus! Kokia tyla tose senose knygose, tarsi pusiau apgyventame pasauly! Koks bliovimas kaimenių, koks gaivus piemenų poilsis, koks neabejotinas žmogaus būvis! Pro triukšmingus kraujo ir karų šimtmečius aš girdžiu Abraomo bandų maurojimą ir Rebekos kupranugarių varpelių žvangėjimą.

A. Smith

PASAKĒČIA APIE BULDOGĀ IR JO VAIKĀ

Pasēņes be dantu buldogas
Mokina savo vaiku:
"Dabar, vaikel, pasaulis blogas
Jaunimā blogai veikia".

Pamojēs su snukiu pro būdos angā,
Buldogas širdī lieja:
"Vaikel, štai pažiūrēk per langā,
Kaip svietas mūs blogēja!

Žiūrēk, koks mēnuo ten pakibo,
Kaip kokia bulvē kabo —
Išbaļēs, tartum pilvas grybo,
Rods, imk ir dēk ī grabā.

O, būdavo — mēnulis šviečia,
Ir taip kutena širdī.
Užstaugti dainā, rodos, kviečia
Ir ilgesiu prigirdo.

Ir, būdavo — svajoji priēš mēnulī
Ir loji meilēs dainā.
O iš toli, kur girios guli,
Dainos aidai ateina.

Ach, būdavo — taip staugi mēnesienoj
Iki aušra išaušta.

Kas, kad nemigēs saugosi namus per dienā
Ar kad naktipiečiai ataušta.

Ach, vaike, kitas mēnuo tais laikais spindējo —
Dabar, kaip bulvē, danguje užstrigo" —
Senam buldogui āsara per snukī nuvarvējo,
Padējo galvā jis ant slenkščio ir užmigo.

O mažas buldogiukas apsidairē ir nustebo —
"Koksai gražus mēnulis! —
Kaip bliūdas danguje ten kabo!"
Ir nulēkē jis kūliais
Ant šieno kupetos už klēties
Mēnulio iš arčiau pasižiūrėti.

Ir užsikorēs ten ant šieno,
Šunelis neišlaikē ir užstaugē —
Iš ilgesio, kuris širdy kiekvieno
Šunies šviesiom naktim išauga.

Net aidas, ten toli, kur girios guli,
Išgirdo buldogiuko dainā šią apie mēnulī.

O senis šuo būdoj miegojo ir sapnavo,
Kaip, jaunas būdamas, mēnuliui jis eiles
[posmavo.

Tik kai rasota ir skaidri aušra išaušo,
Kai buldogiuko ilgesys širdies ataušo,
Sugrižo tyliai jis namo ī šiltā būdā.
O tėvas? Sens buldogas? — Atsibudo,
Pamatē vaiko jis akis be miego nemiegotas,
Pamatē — buldogiuko kojos užrasotos —

"Klausyk", — suriko jis — "tu jaunas gabale
[buldogo,

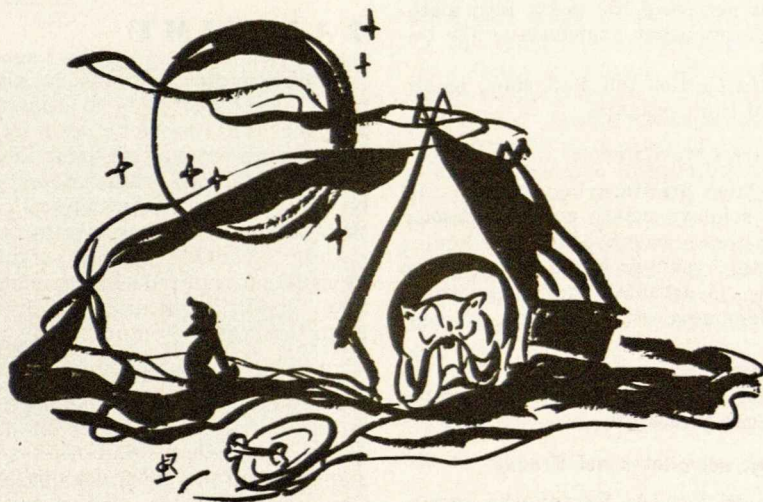
Ar nesakiau, kad šių laikų šunimas blogas?
Kur tu trankeis per visā naktī,
Neatėjai naktipiečių išlakti?"

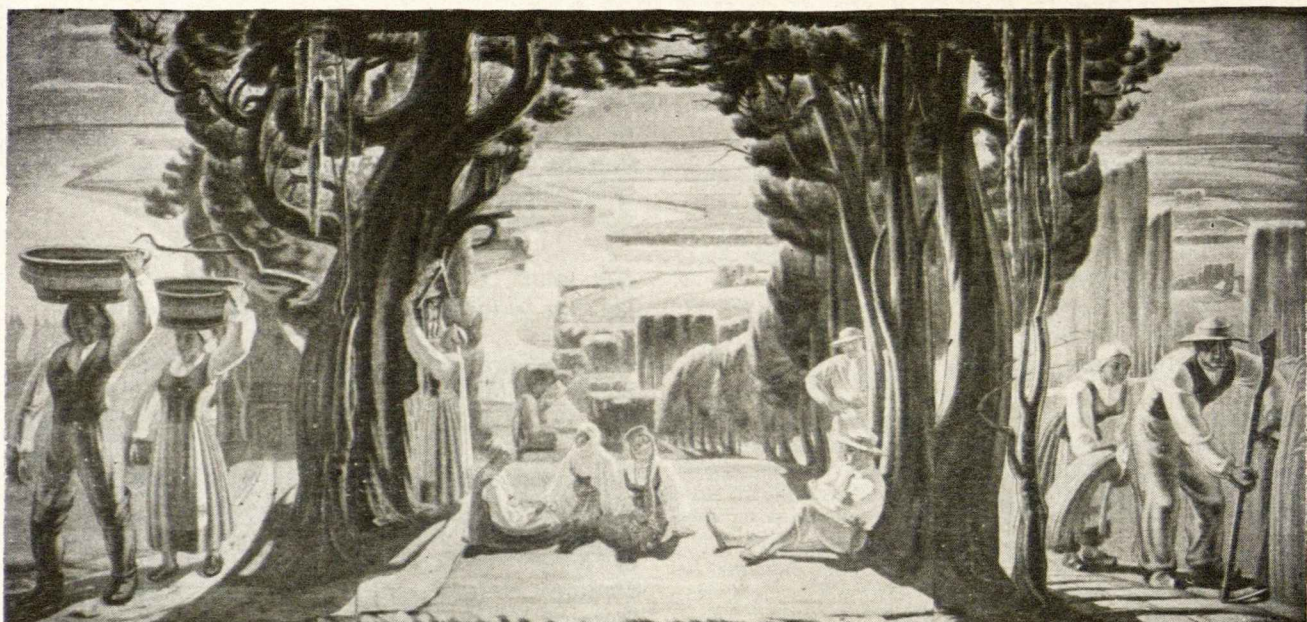
"Tētuk, aš mēnesienoje svajojau
Ir raudeles širdies visas išlojau".

Buldogas senis nieko neatsakē —
Tiktai piktai sumerkē vienā akī
Ir, įsikandęs lazda uosio tvirto,
Jaunam buldogui uodegytēn kirto.

Ir buldogiukas to suprasti negalējo,
Kodėl jam tėtis uodegon lazda sudējo?

Ach, buldogiuk, kai būsi tu buldogas senas,
Ir ilgesio širdies dienas jau atgyvenēs,
Tada suprasi, iš kur lazdos ir diržai,
Iš kur beržinės košės gaunas —
Tėvelis lupa vaikučius už tai,
Kad daro taip, kaip jis, kai buvo jaunas.

A. G A L D I K A S — L I E T U V A

APIE BARANAUSKĄ

Tamsta meluoja!

Maždaug prieš 100 metų Antanas Baranauskas mokėsi Žemaičių kunigų seminarijoje Varniuose. Prof. Antanas Gobšys per paskaitą paskaitė Adomo Mickevičiaus „Pono Tado“ poemos ištrauką apie Lietuvos girias, išgyrė lenkų kalbą, o lietuvių pavadino tik piemenų ir tamsių ūkininkų kalba. Kaip rašo Adomas Jakštas, tas profesoriaus atsiliepimas Baranauskui stačiai lyg peiliu širdin įsmigo. Jam atsirado gyvas noras atsistoti ir garsiai prabilti:

—Kun. Profesoriau! Tamsta begėdiškai meluoja, arba kalbi, ko visai neišmanai!

Gal būt taip ir nepasakė, bet Baranauskas nerimo, kol 1858 m. parašė „Anykšcio šilelio“ pirmąją dalį ir tuo įrodė, kad ir lietuvių kalba galima gražiai rašyti.

Te Deum laudamus

Nusibodus kalbos mokslams, A. Baranauskas puolėsi į matematiką ir čia parodė nepaprastų gabumų. Būdamas šitoje srityje savamokslis, jis padarė naujų išradimų, išvedė naujas formules, bet paskui pamatė, kad tie dalykai jau anksčiau, kartais net prieš 100 metų, kitų matematikų išspręsti. Tada Baranauskas užgiedodavo „Te Deum laudamus“.

Jo matematikos aistra ėjo tiek toli, kad, sako, jis apskaičiavęs, kiek sielų galį tilpti pragare.

Tik neskirk į Marijampolę

Vysk. Baranauskas buvo prieštaraivimo žmogus. Jei kas ką girdavo, tuoj jis šokdavo peikti, arba atvirkščiai. Jei jo kancleris ar sekretorius pasakydavo, kad kunigą reikia skirti ten ir ten, tai vyskupas būtinai pasielgdavo priešingai. Tai pastebėję, jo artimieji pradėjo gudrauti, norėdami padėti savo bičiuliams. Suradę progą, sakydavo vyskupui;

—Tik neskirk į Marijampolę!

Žiūrėk, vyskupas tuoj ir paskiria jį į pageidaujamą vietą, į Marijampolę ar kur nors kitur.

Ten negalėjo įeiti nei pilotas nei Erodas

Rusų valdininkai žavėdavosi A. Baranausko nepaprastu išsilavinimu, (jis mokėjo mintinai visą Mickevičiaus

„Poną Tadą“), tačiau vyskupas be atodairos su jais kovojo, kam jie kišasi į bažnyčios reikalus. Kovojo niekur nenusileisdamas. Kartą rusų vyriausybė pancro savo atstovus nusiųsti į kunigų seminarias pažūrėti, kaip klierikai mokosi rusų kalbos, istorijos, geografijos. Baranauskas tuoj pasipriešino taip, kad vienas rusų užsienio reikalų ministerijos valdininkas apie tą protestą išsitaręs tokiais žodžiais: „Aš nesuprantu, kodėl katalikų vyskupai nevienodai atsako vyriausybei: seminarijų inspektoriavimo reikalu Sandomiriaus vyskupas su viskuo sutiko, o Seinų vyskupas Baranauskas prašneko taip, kaip niekados su mumis nešnekės popiežius. Jis atrašė ministerijai, kad seminarija yra vakarienė, kurioje Kristus moko savo mokinius, o ten negalėjo įeiti nei Pilotas nei Erodas“.

Nelanko apskrities viršininkų

Rusijos vidaus reikalų ministeris įspėjo vysk. Baranauską, kad jis nerezvizituojas apskričių viršininkų. Baranauskas, pasiremdamas įstatymais, atsakė, kad vyskupai esą lygūs ministeriams, o apskričių viršininkų pareiga prižiūrėti, kad būtų tiltai ir keliai tvarkoje.

Ž A I S K I M E

Šimto metrų bėgimas. Įrankiai: virvutės ir smeigtukai (knopkės). 1½ m aukštume nuo grindų ir per 2 pėdas atstumo viena nuo kitos prie sienos pritvirtinamos virvutės, kiekviena apie 4 m ilgumo. Virvučių yra tiek, kiek rungtyne dalyvių. Rungtynių dalyviai ima laisvus virvučių galus į burną ir atsistoja ties tą vietą, kur pritvirtintos virvutės. Davus komandą „pradėk“, jie ima virvutę į burną ir ringuoja ją dantimis, ligi pasiekia tą vietą, kur pritvirtinta virvutė. Padėti rankomis yra draudžiama. Virvutė visą laiką turi būti įtempta.

Baltas ugnikalnis. Žaidėjai išeina už durų, žaidimo vedėjas ant grindų supila daug miltų krūvelių ir po vieną padeda metalinį pinigą. Tada pakviečia žaidėjus. Kiekvienas laiko rankas sunėręs užpakalyje ir stengiasi surasti po miltais paslėptą monetą. Juos pučia ir, radęs pinigą, turi jį pakelti dantimis. Šį žaidimą galima pravesti ir scenoje.

SPORTAS

KODĖL BEISBOLAS TOKS POPULIARUS?

P. G A N V Y T A S

Spalio mėnesio pradžioje Amerikoje pasibaigė beisbolo sezonas. New Yorko Yankees vėl laimėjo pirmenybes. Didysis jų varžovas šiemet buvo Brooklyn Dodgers komanda. Meisterio vardui išspręsti reikėjo net septynerių rungtynių, iš kurių 4 laimėjo Yankees. Tomis dienomis, kai vyko pirmenybių rungtynės, amerikiečiai buvo pamiršę visas kitas problemas: be siartiną rinkimai, Korėjos karas ir kiti esminiai dalykai tuo metu virto antraeiliais. Beisbolas buvo atkreipęs visų dėmesį: laikraščiai milžiniškomis antraštelėmis pranešinėjo rungtynių rezultatus, televizija ir radijas ištisai transliavo rungtynes ir plačius jų komentarus. Visur tik ir buvo kalbama apie beisbolą. Kodėl tad beisbolas yra tapęs toks populiarus šiame krašte?

Amerikos sporto pasaulyje yra stipriai išsivysčiusis profesionalizmas. Europoje profesionalas sportininkas buvo labai retas reiškinys, gi šiame krašte kiekvienoje sporto šakoje rasime tiek mėgėjus, tiek ir profesionalus. Beisbole didžiausias dėmesys kreipiamas kaip tik į profesionalinę jo šaką. Į sportinį pasaulį yra įjungtas ir finansinis elementas, kuris atitinkamai veikia sportininkus. Būdami gerai apmokami ir turėdami specialias sąlygas treniruotis, jie pasiekia nepaprastai aukšto lygio. Tai patinka publikai, nes žiūrovas visada veržiasi į ten, kur yra geras žaidimas.

Beisbolo populiarumą sunku būtų dabar sumąžinti, nes jis per daug giliai įaugęs į amerikiečio gyvenimą. Jau nuo pat vaiko amžiaus pradeda šiuo sportu domėtis. Vaikai seka savo mėgstamas komandas, idealizuojamus žaidėjus, o vyresnieji dažnai pajunta jame ir finansinį bei garbės akstiną. Visi jaunuoliai bando žaisti beisbolą, tačiau atranka yra negailestinga: milijonai bando, bet tik keletui pavyksta prasiveržti į pačias viršūnes. Toks laimingasis gali labai išgarsėti ir užsidirbti nemažas sumas pinigų. Protekcijos čia nepadeda, nes vienintelis ir svarbiausias dalykas yra mokėti gerai žaisti. Štai pavyzdys: New Yorko Yankees komandoje žaidžias Mickey Mantle yra skaitomas vienas geriausių žaidėjų Amerikoje, nors jam dar tik 21 metai.

Truputį giliau pažvelgus į Amerikos ir Europos sporto skirtumus, pastebėsime, kad Amerikoje sporto rungtynių metu prarandamas tęstinumo momentas. Europoje futbolas žaidžiamas beveik be pertraukų žaidimo metu, krepšinio rungtynėse pertraukėlių skaičius taip pat gana ribotas. Žaidžiama ištisai, ir žaidimas nėra suskaldomas į daugybę mažų dalelių. Žaidėjas visą laiką kovoja už kamuolį, o žiūrovas, sekdamas rungtynių eigą, visiškai neturi laiko pašaliniam dalykams. Dėmesys yra įtemptas, kiekvienu metu gali įvykti puiki kombinacija, gražus prasiveržimas ar netikėtas įvartis.

Amerikos sporto vaizdas kitoks. Rungtynės atrodo lyg sulipdytos iš daugelio mažų dalelių. Stebėdami beisbolą, pastebėsime daugybę trumpų, neoficialių pertraukėlių, kurių metu sustoja visas žaidimas. Taip yra su beisbolu, amerikiečių futbolu ir net daininai su krepšiniu. Gal mažiausiai tos ligos paliestas yra ledo rutulys. Tokie nutraukimai rungtynių metu skaldo žaidimą ir sunaikina jo vientisumą. Pertraukėlių metu žiūrovas gali ir alaus stiklą išgerti, namie prie televizijos vaizdą iš šaldytuvo atsinešti, paties žaidimo eigos vistiek nepraleisdamas. Tuo pačiu atslūgsta ir dėmesys, atsileidžia įtempti nervai, ir rungtynių stebėjimas darosi malonia pramoga, visiškai žiūrovo nevarginanti.

Visas beisbolo žaidimas yra labai plačiai analizuojamas, padalinant jį į daugybę smulkių fazių bei sričių. Apie kiekvieną iš jų yra daug prirašoma bei prikalbama, viską išreiškiant statistiniais duomenimis. Amerikiečiui visada svarbu kiekybė, jis mėgsta statistines žinias ir davinius. Todėl ir įvairios beisbolo fazės, išreikštos statistiniais duomenimis, tampa svarbiu amerikiečio dėmesio objektu. Pvz., kiekvienas beisbolo mėgėjas žino gerųjų žaidėjų "mušimo santykį" (batting average), ir kiek kartų žaidėjas yra įmušęs kamuolį iš stadiono, žino gerųjų metikų laimėtų ir pralaimėtų rungtynių skaičių ir t.t. Tokių statistinių žinių kiekvienais metais prirašomi ištisi tomiai. Jos suskaldo dėmesį į atskiras sritis, kurios darosi savotiškai patrauklios ir intriguojančios. Tuo būdu kartą pradėjęs beisbolu domėtis žmogus tampa vis giliau traukiamas į statistinių žinių bedugnę.

Jei beisbolo būtų galima žiūrėti tik stadijone, tai jis nebūtų pasidaręs toks populiarus. Bet būdamas labai nekomplikuotas, jis yra lengvai perduodamas per radiją. Radijo klausytojas gali puikiai susidaryti visą rungtynių vaizdą ir įsijausti į žaidimo dvasią, net ir dirbdamas kasdieninį darbą. Ką jau bekalbėti apie televiziją, kuri visą beisbolo aikštę nemokamai perkelia į kiekvieno namus.

Kiekvieną dieną Amerikos laikraščiai skiria keletą puslapių sportui, gi beisbolas čia užima pačią svarbiausią vietą. Analizuojamos pačios rungtynės, žaidėjai, duodamos statistinės žinios ir t.t. Žaidimas pasidaro intriguojantis ir taip savaime traukia žmogų prie savęs. Atsiranda temų pasikalbėjimams ir diskusijoms. Užburtas ratas pradeda sukstis, ir beisbolas nejučiomis pasidaro populiariausias žaidimas.

Vasaris 16 Gimn. mokinys G. Medinaitis stumia rutulį

PSICHOLOGIJA

Psichologija — dalykas,
Prieš kurį kiekvienas plikas.
Ir kas gera ir kas bloga —
Viskas aišku psichologui.
Net mergaitės — ir pikčiurnos,
Ir klastingos, ir nedurnos,
Ir besprogtančios pavydu
Nepaslėps jau savo ydų.
Nei kas gera, nei kas bloga
Nepabėgs nuo psichologo.
Kai sakysim, jis merginą
Psichologiškai mėgina,
Tai nuvedęs ją į kiną
Jis nutaiso meilį miną
Ir, paėmęs jai už rankos,
Klauso, kaip širdelė trankos.
O kai sako žodį "myliu",
Tai vogčia ir iš patylių
Žiūri, kaip akyčių lėlės
Trykšta džiaugsmo spindulėliais.
Žodžiu — šitas geras mokslas
Tiria, kaip mergytės noksta,
Kaip jos maivos, kaip vaidina,
Į kur žiūri tamsiam kine.
Ką jos laiko ridikiuly
Ir kaip alpsta prieš mėnulį.
Ir aš, būdams psichologas,
Apsirgau mergyčių sloga —
Į mergytes tas, kaip fėjas,
Negaliu nustot žiūrėjęs.
Ir iš toli ir iš arti

Jaunas vyrukas iš Alabamos buvo pašauktas į kariuomenę. Jis labai norėjo patekti į aviaciją ir tapti lakūnu, tačiau dar daugiau bijojo įstojamųjų patikrinimų, nes neturėjo reikiamo mažiausio svorio. Trumpai prieš paskirtą patikrinimo laiką vyrukas iš Alabamos suvalgė pusę kilogramo džiovintų slyvų, išgėrė kelioliką stiklinių vandens ir, didvyriškai kentėdamas skilvio skausmus, nužingsniavo į komisijos būstinę. Gydytojas jį rūpestingai apžiūrėjo, pastatė ant svarstyklų ir pagaliau pareiškė:

— Tik pusė kilogramo tetrūksta iki mažiausio reikiamo svorio. Bet aš jums galiu padėti: bėk tamsta greitai namo, suvalgyk pusę kg. džiovintų slyvų ir užgerk daug vandens. Tuomet mes vėl pabandy-
sim...

Dantistas:

— Plačiau, prašau, atidarykite plačiau!

Pacientas:

— A-a-aa!

Dantistas: (įdėdamas į paciento burną vatos gabalą, ir besidarbuodamas su įrankiais)

— Kaip gyvena Jūsų šeima?

"Akustika buvo tikrai puiki!"

"Akustika? Kokią gi rolę ji vaidino?"

Bandau meilės žodį tarti.
Vienos rausta, kai išgirsta,
Kitos ne juokais iširsta —
Mat, jų širdis nevienodai
Stimuliuoja meilės žodžiai:
Yr Irenų, yr Nijolių,
Dievo nukrėstų iš molio,
Vienos drūtos, kitos liesos,
Trečios šiaip sau — pusė bieso —
Bet nė viena jų neblogo,
Kad nekeikia psichologo.

KREIVOS ŠYPSENOS

— Kaip Tamsta drįsti vadinti mane melagiu? Atsiimkite savo žodžius arba...

— Aš niekad nieko atgal neatsimu!

— Tokiu atveju, mano mielas senas drauge, paskolinkite man 20 dolerių.

Gydytojas karčiame sėdinčiam pacientui:

— Tai ką, jau vėl prie alaus?

— Ponas daktaras gi leidote man išgerti porą stiklų?!

— Taip, bet tik užvakar, Tamstos gimtadienio proga.

— Aš ir sėdžiu čia dar nuo užvakar, pone daktare!

Du draugai susitiko gatvėje. Sako vienas:

— Mano nuoširdžiausia užuojauta!

— Kaip tai?

— Mano žmona gavo naują kailinį paltą...

— Na, ir?

— Mano žmona rytoj eis aplankyti tavo žmonos...

CICERO SKELBIA KARĄ KOMIKAMS

Ak, jūs, sukčiai, negenėti, —
Pilat pinigų į rėtį...
Cicero jaunimas telkias, —
Tuoju nusaugins jūsų pelkes.

Ak, čina šakar makar,
Mikimausai degė vakar,
Oi čina, oi oi oooi, —
Kino žvaigždės degs rytoj!

Jei kas imtų karti žmones,
Jūs pirmi (be abejonės),
Dirbtumėt virves ir nuodus,
Aukšą kraudami į puodus.

Ak, čina...

PASKUTINIS STUDENTO ŽODIS

(B. Brazdžionio plagijatas)

Aukščiausio tribunolo ponas
(pirmininke, ponai
stipendininkai ir tėvų išlaikomi, ir
(fabriko vergai,
tradicija sena man teikia galią ir
(malonę
prabilus kartą jau kalbėti ir kalbėti
per ilgai.

Man duotas žodis. Laisvas.

(Paskutinis.
Ieškoti krislo brolio akyje aš dar
(galiu
ir šaukt visiems, kad nemylėjo jis
(tėvynės,
kai aš dėl meilės tėviškei vos
(nelikau šventu.

Mačiau, kaip brolis naują karą perka,
mačiau ir Leicą jo ir drabužius
(gražius,
verkiau kaip kūdikis sulūžusio
(paišelio aš nekartą:
suės paišelis alui skiriamus grašius...

Verkiau kaip kūdikis, bet karčiamej
(sėdėjau,
gyvenimą pastudijuot kitur gi negali,
ten gimsta eilės ir poemos apie vėjus,
šiušenusius kišeniųje manam balsu
(senos žolės.

Jeigu kūryba krepšyje redaktorių
susvilo,
ar galit smerkt mane, kad nešaukiaut
(tautos?
Kai jūs, teisėjai, šaukiate balsu
automobilių,
kurie per amžius vieškelius tėvynės
(netūtuos.

Mačiau, kas grįš į Kauną tuščias,
(kaip balionas,
mačiau, kas liks su svetima žmona,
mačiau, kas trokš užbaigt uždirbti
(milijoną
ir kas už žodį "grįžk" sušaudytų
(mane.

P. Natas

(Iš trikampio susitikimo laikraščio
"Šaltieji vandenys")

Komikams mes skelbiame karą
Ir išvarom į Sacharą;
Tegul jie ten tarp juodukų
Pasimoko svieto štukų.

Ak, čina...

Ei, draugai, visi į būrį,
Meskit komikus kas turit;
Kraukite žvaigždes į laužą,
Sukčiai te aplinkui šliaužo!

Ak, čina...

Čiulbuonėlis

DARBAI ŽMONĖS

NAUJA "PAVASARIO BALSŲ" LAIDA

Nauja "Pavasario balsų" laida šiemet švenčiame didžiojo mūsų dainiaus — Maironio — dvigubą sukaktį: 90 metų nuo jo gimimo ir 20 metų nuo jo mirties. Šita sukaktis gražiai atžymėta nauja "Pavasario balsų" laida, kurią parengė Bernardas Brazdžionis, o išleido didysis lietuviškos spaudos mecenatas prel. Pr. Juras. Išleista Romoje.

20 metų nuo Maironio mirties, bet jis gyvas mūsų tautoje. Subrendęs "Aušros" idėjose, atnešęs tautai pažangią dvasią, uždegęs naujoms darbams, pranašavęs laisvę, jaunimui metęs šūkius, jis ir dabar, mūsų tragiškose dienose, iškyla savo didybe ir kalba tuo pačiu aktualumu. Jo populiarumą liudija ir tas faktas, kad tremtyje pasirodė bent kelios laidos, (Vokietijoje išėjo 3 laidos), su dideliais tiražais. Ši laida yra iš eilės XVII. Vargu kita knyga be Evangelijos, be maldaknygių mūsų tautoje susilaukė tiek laidų.

Paprastai poetai, leisdami naujas laidas, mėgsta pataisyti, patobulinti kalbą, kaip kurias silpnesnes vietas išmesti. Taip ir Maironis, rengdamas VI "Pavasario balsų" laidą, pertaisė, pertvarkė savo eilėraščius. Ir vėlesnėse laidose buvo naudojamas tas tekstas. Tačiau įvairūs okupantų cenzoriai karpė jo kūrybą: kas nepatiko vokiečiams ar rusams, buvo praleista. Šis Bern. Brazdžionio parengtas leidinys yra pilnas, atstatytos ir tos vietos, kurias buvo išbraukęs pats Maironis.

Reikia džiaugtis, kad Bern. Brazdžionis taip kruopščiai parengė šią laidą. Būdamas Maironio muzėjaus direktoriumi, jis turėjo progos gerai susipažinti su poeto rankraščiais, įvairiomis "Pav. Balsų" laidomis. Šiose sąlygose tik jis vienas, Bern. Brazdžionis, tegalėjo taip tobulai parengti šį naują leidimą. Imdamas pagrindu VI laidą, paties Maironio redaguotą, jis kai kur atstatė ankstesnį tekstą, — tas vietas, kurios buvo labiau jaunajam Maironiui charakteringos, išlygino ir suvienodino rašybą ir rinkinį papildė tais eilėraščiais, kurie buvo pavesti kan. M. Vaitkui. Dabar "Pavasario balsai" turi 138 eilėraščius, VI laidoje buvo 131 eil.

Bern. Brazdžionis visą knygą suskirstė į 8 skyrius, ko nebuvo padaręs pats autorius ankstyvesnėse laidose. Skirstant pasielgta gana tiksliai, — paties autoriaus sugrupuoti ciklai

pavadinti atskiru vardu, dažniausiai vieno kurio eilėraščio. Tuo suskirstymu prisiderinama prie dabartinės poezijos leidimo.

Knygos pradžioje įdėta gera Maironio nuotrauka, o toliau rankraščio nuotrauka — eilėraščio faksimilė. Ši eilėraščių Maironis leido spausdinti tik po savo mirties.

Šie "Pavasario balsai" yra tik pirmasis tomas į Maironio kūrybą. Toliau bus leidžiamos jo poemos: Jaunoji Lietuva, Raseinių Magdė, Mūsų vargai, Nuo Birutės kalno. Ši pastaroji poema parašyta lenkiškai, išversta Fausto Kiršos, dar niekur

nespausdinta. Lietuviškai išeis tik pirmą kartą.

Knygos spausdinimas atliktas gražiai, gražus ir jos šriftas, tačiau reikia apgailėti iliustracijas, kurias padarė dail. Irena Pacevičiūtė. (Nupiešė viršelį ir skyrių vinjetes). Kaip visos knygos išleidimas yra puošnus, taip šios iliustracijos — skurdžios ir nesekoningos, silpnos savo užmynimuose ir išpildyme. Tokie viršelio papuošimai šiaip taip galėjo tikti dar šio šimtmečio pradžioje, bet ne dabar, kai knygų iliustravimo menas yra ištobulėjęs. Viršelis visiškai neatskleičia tos Maironio dvasios, kuri žadino tautą, neturi visiškai jaunatvės jėgos. Viršelyje dailininkė net suklydo — parašė "lyryka" vietoje "lyrika". Taip pat ir skyrių vinjetės gana silpnos.

Leidžiant kitus Maironio raštus, kaip tik reikia kreipti dėmesio į jų papuošimą. Juk turime gerų savo grafikų, kurie tikrai sugebės įsijausti į kūrybą ir gražiais piešiniais papuošti jo raštus, tuo padarydami mums dar brangesnius.

A. D.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

● **Pabaltiečių koncertas** įvyko šių metų spalio 12 d. New Yorko garsiojoje Carnegie Hall. Jame buvo išpildomi lietuvių, latvių ir estų simfoninės muzikos kūriniai. Lietuviškajai daliai dirigavo Jeronimas Kačinskas. Buvo išpildyti du VI. Jakubėno dalykai: "Legenda" ir "Rapsodija", J. Gruodžio simfoninė poema "Lietuvoje", J. Kačinsko "Preludus" ir V. Bacevičiaus pirmoji simfonija. Grojo jungtinis NBC ir New Yorko Filharmonijos orkestras.

● **Kultūros Instituto Tarybos** naujais nariais Amerikos LRK Federacijos Valdyba pakvietė Joną Aistį, J. Brazaitį, A. Bendorių, K. Jurgelą, Pr. Naujokaitį, Kun. M. Ražaitį, A. Vaičiulaitį, V. Viliamą ir S. Sužiedėlį.

● **Šv. Rašto sukaktis** labai gyvai buvo paminėta Vašingtone, kur Kongreso bibliotekoje rugsėjo pradžioje buvo atidaryta įdomi šv. Rašto paroda. Paroda tęsiasi iki pat lapkričio pradžios. Rugsėjo 30 d. sukaktis buvo paminėta visose Vašingtono bažnyčiose, o taip pat ir iškilminga akademija Kongreso Bibliotekos rūmuose.

● **Vincui Krėvei**, žymiam mūsų rašytojui, suėjo 70 metų amžiaus. Philadelphia Lietuvos Bendruomenė, kur šiuo metu jubilijatas gyvena, šią sukaktį iškilmingiau paminėjo spalio 19 d.

● **Prof. A. Maceina** baigia rašyti naują savo knygą apie šv. Pranciškų. Knyga, kuri turės apie 400 psl., greitai laiku bus pradėta spausdinti Amerikoje.

● **Ernest J. Harrison**, anglų rašytojas ir žurnalistas, neseniai įvykusiame Lietuvių Rašytojų Draugijos suvažiavime Čikagoje, buvo išrinktas LRD garbės nariu už nuopelnus Lietuvai. Harrisonas jau 35 metai anglų spaudoje gina lietuvių reikalus, yra parašęs keletą veikalų apie Lietuvą, išvertęs angliškai "Partizanus" ir "Genocidą". Jis kalba ir rašo puikiai lietuviškai, bet, savo dukterį yra pakrikštijęs Aldonos vardu.

● **LRD garbės nariais** tremtyje šiuc metu yra šie lietuviai rašytojai: Mykolas Biržiška, Vaclovas Biržiška, Vincas Krėvė, Mykolas Vaitkus ir V. Vydūnas.

● **Lietuvių Rašytojų Draugijos** suvažiavimas, įvykęs rugsėjo mėn. 28 d. Čikagoje, savo rezoliucijose kreipiasi į visus rašytojus, ragindamas juos neuatšukti nuo puoselėti lietuviškojo žodžio kultūrą, ir į visas lietuviškas organizacijas nepašaukti tokių žygių, kokius padarė penki Venecuelos lietuviai, pereitais metais paskirdami literatūrinę premiją. Suvažiavime buvo išrinkta nauja LRD valdyba, kurią dabar sudaro šie Čikagoje gyvenantieji rašytojai: Ben. Babrauskas, V. Ramonas, A. Baronas, P. Gaučys ir St. Tamulaitis.

● **Laikraštinių Institutas** Čikagoje jau pradėjo darbą. Keletos iniciatorių dėka "Draugo" bendradarbių klubo valdyba Čikagoje įsteigė vakarinius kursus lietuviams, norintiems gauti akademinį laikraštinių žinių. Institutas gavo pilną Lojolos universiteto pripažinimą, tad yra aukšto akademinio lygio. Jo vedėju

yra vienas iš "Draugo" redaktorių — kun. dr. V. Bagdanavičius. Visą žurnalistikos kursą sudaro apie 50 paskaitų, kurios bus išdėstytos trijų mėnesių semestru. Paskaitas skaito įvairūs mūsų žurnalistai bei spaudos darbuotojai.

• **Karaliaus Mindaugo Institutas** Australijoje, kurio pagrindinis tikslas yra tirti lietuviškuosius mokslus bei kultūrą, padėti lietuvių jaunimui mokytis liuanistikos ir šviesti paskaitomis visą Australijos lietuviškąją visuomenę, savo darbą tęsia sėkmingai toliau. Šią vasarą dviem paskaitom buvo paminėta 30 metų sukaktis nuo Lietuvos valstybės Konstitucijos paskelbimo. Dabartiniu Instituto direktoriumi yra jo steigėjas P. V. Raulinaitis.

PAMINKLAS PINOKIUI

Mažame Italijos miestely, vardu Pescia, kur gimė garsiosios istorijos apie medinuką Pinokį ir jo nuotykius, neseniai atsirado sumanymas pastatyti to nuotalkingojo didvyrio garbei paminklą. Ši idėja iškilo per burmistro rinkimus. Vienas kandidatas kaip tik ir pasiskelbė, kad jį išrinkus miestelio burmistru, jis pastatys Pinokio garbei paminklą. Matyt, vaikai turėjo įtakos ir rinkimus, nes šis kandidatas laimėjo. Laimėjęs rinkimus, naujasis miestelio burmistras stengiasi savo pažadą įvykdyti.

Jis kreipėsi į valdžios įstaigas ir prašė pinigų paminklo statymui, bet viskas nuėjo niekais. Tada burmistras laiškais kreipėsi į pačius vaikus visos Italijos mokyklose, prašydamas Pinokio Fondui atsiųsti po vieną centą. Aukos pradėjo plaukti ne tik iš Italijos, bet ir iš kitų kraštų, ir ateinančių pavasarį bus galima pradėti statybą. Yra paskelbtas net paminkle projekto konkursas, kuriame gali dalyvauti tik vaikai. Laimėjusio projekto autorius gaus specialų Pinokio pažymėjimą su burmistro parašu ir išimtiną teisę — meluoti kartą savaitėje be baimės, kad išaugs nosis, kaip to pasakiškojo Pinokio.

JAUNIMAS PASAULYJE

Argentina. — Argentinos katalikiškasis jaunimas pradėjo kovą prieš nemoralumus spaudoje, teatruose ir kinuose. Visame krašte pikietuojami teatrai, kurie rodo nepadorius vaidinimus bei filmus. Ši aktyvi kova iš pradžių iššaukė represijas: daugelis katalikų studentų buvo suimti ir apkaltinti vedą pclitinę katalikų propagandą. Tačiau daugelyje vietų studentai susilaukė ir pritarimo iš valdžios sluoksnių.

Pietų Afrika. — Pietų Afrikos Unijoje šiuo metu yra 9 universitetai, kuriuose mokosi per 19.000 studentų. Lyginant šį studentų skaičių su Unijos gyventojų skaičiumi, matosi, kad proporcingai ten studijuoja maždaug tiek pat studentų, kiek ir Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Belgija. — Šią vasarą Belgijos "žosistai", katalikiškojo jaunimo organizacija — JOC, šventė savo 25-ąsias metines. Tėviškus ir drąsian-

čius žodžius atsiuntė pats Šv. Tėvas. JOC Tarptautinė Diena buvo atidarytos minėjimo iškilmės. Iš visų Europos kraštų buvo atvažiavusių daug svečių.

Kamerūnas. — Šioje prancūzų kolonijoje mokosi apie 159.000 mokinių. Apie pusę to skaičiaus mokosi katalikiškose mokyklose. Pastebimas didelis skirtumas tarp berniukų ir mergaičių: berniukų mokinių skaičius net 6 kart didesnis negu mergaičių.

Havajai. — 10.000 Havajų mokinių pasiuntė laiškus tokiame pat skaičiui mokinių Japonijoje. Susirašinėjimas pradėtas, norint ugdyti tarptautinį broliškumą ir bendradarbiavimą.

Ispanija. — Liepos mėnesį buvo susirinkę studijų dienoms Ispanijos katalikų jaunimo dvasios vadai — kapelionai. Jie tarėsi įvairiais jaunimo, veiklos klausimais ir studijavo naujas veiklos galimybes.

VISUOMENINIS GYVENIMAS

• **Kun. J. Petrėnas**, buvęs skyriaus "Iš ateitininkų gyvenimo" DRAUGO dienraštyje redaktorius, persikėlė gyventi į Vašingtoną, kur pradėjo gilinti teologijos studijas.

• **Fordhamo Universiteto** Rusų Studijų Instituto direktoriumi paskirtas lietuvis jėzuitas kun. dr. V. K. Jeskevičius, S. J. Naujasis šio instituto direktorius yra labai geras rusų kalbos žinovas, be to, daugelio pasaulinio masto slavistikos mokslo įstaigų narys.

• **Vokietijoje** šiuo metu įvairiose lietuviškose mokyklose mokosi 273 lietuviai mokiniai. Diepholze yra lietuviška gimnazija, Muenchene, Memmingene, Diepholze ir Wehne veikia pradžios mokyklos. Dar keliose vietovėse yra "vargų mokyklos".

• **Vytenis Damušis**, vos 12 metų prof. A. Damušio sūnus, Clevelando

"Big Wheel Club" paskelbtame konkurse parašyti rašinį tema "Kuo aš norėčiau būti?" — laimėjo pirmąją premiją. Savo rašinyje jaunas Damušis išreiškė troškimą tapti inžinieriumi — architektu, kad, grįžęs į Lietuvą, galėtų padėti jai atsistatyti. Kaip laimėjęs konkursą V. Damušis buvo pakviestas pasikalbėjimui į televizijos stotį.

• **Jaunimo nusikaltimai** Amerikoje didėja. Tai pareiškė Amerikos slaptosios policijos FBI viršininkas J. Edgar Hoover savo rašte, rašytame katalikų organizacijai NCWC, ryšiumi su jos rengiama jaunimo savaitės Amerikoje. Per paskutinius šešis mėnesius jaunimo nusikaltimai yra padidėję net 6,4%.

• **Katalikai Japonijoje** auga. Per penkeris metus katalikų skaičius Japonijoje padidėjo 57%.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

AIDAI — mėnesinis kultūros žurnalas, Nr. 8, spalio mėnuo. Šiame numeryje: A. Musteikis — Kultūra mokslo šviesoj, S. Santvaras — Eilėraščiai apie meisterį, Pr. Gaidamavičius — Stigmatizuctieji naujojo šviesoj, J. Girnius — Laisvė ir religija, V. K. Banaitis — Lietuvių muzikos raida ir J. Žilevičiaus vaidmuo, B. Brazdžionio — Lietuvių poezijos kelias per 400 metų. Be šių straipsnių — platūs ir įdomūs literatūros, mokslo, religijos ir visuomeninio gyvenimo skyriai.

BULLETIN INTERNATIONAL de la Jeunesse Catholique, Nr. 47, rugsėjo mėnuo. Turinyje: sekretoriato naujienos, tarptautinė veikla, katalikiškų jaunimo grupių universitetuose problemos, Argentinos jaunimo kova

už moralę, pasaulio naujienos, Šv. Tėvo balsas jaunimui.

EGLUTĖ — vaikų žurnalas, Nr. 8, spalio mėnuo. Daug įdomių paties jaunimo rašinių bei gražių iliustracijų. Žurnalą redaguoja Pr. Naujo-kaitis, leidžia Lietuvių Kultūros Institutas. Prenumerata metams — \$3.00.

KARYS — pasaulio lietuvių karių mėnesinis žurnalas, Nr. 5 ir Nr. 6, rugpiūčio ir rugsėjo mėn. Žurnalą redaguoja D. Penikas, B. Aušrotas ir S. Urbonas, leidžia KARIO leidykla. Prenumerata metams — \$4.00.

KNYGŲ LENTYNA — lietuviškosios bibliografijos žinios, Nr. 5-6.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Nr. 9, rugsėjo mėnuo.

LITERATŪROS LANKAI — neperiordinis poezijos, prozos ir kritikos

žodis, Nr. 1. Žurnalas įdomus tiek savo turiniu, stiliumi, tiek savo charakteriu.

M. Biržiškos LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS į naująjį gyvenimą — Galvojimai apie tautą savyje ir kaimynų tarpe, I tomas. Išleido "Lietuvių Dienos" Los Angeles 1952 metais, 240 pusl., kaina \$3.00.

NEWS FROM BEHIND THE IRON CURTAIN — Nr. 10, spalio mėnuo. Šis biuletenis yra leidžiamas Free Europe organizacijos Tautinio Komiteto kas mėnesį.

VOYAGE TO FREEDOM — 3-jų lietuvių žvejų pabėgėlių iš už Geležinės Uždangos kelionės atpasakojimas iliustracijomis. Išleido Lithuanian American Information Center.

NAUJOS GAIRĖS STUDENTŲ KELIUOSE

I. Religinis bei pasaulėžiūrinis susipratimas

Studentų ateitininkų Sąjunga,*) nepalauiama siekdama savo idealo "Visa atnaujinti Kristuje" ir būdama ištikima ateitininkijos vadų Dovydaičio, Šalkauskio, Pakšto, Urmano, Damušio ir Maceinos tradicijai, visada pabrėžusiai religinio išsiugdymo ir pasaulėžiūrinio susipratimo reikšmę ateitininkijai, yra giliai įsitikinusi atgamtinių vertybių pirmajai svarbai ir atkreipia savo narių dėmesį į gilesnio religinio ugdymosi ir pasaulėžiūrinio auklėjimosi reikalą.

Religiniam gyvenimui pagilinti šalia įprastinės praktikos rekomenduojama:

1. Skirti kasdien iki penkiolikos minučių šv. Rašto skaitymui — meditacijai.
2. Ruošti mėnesinius susikaupimus liturginių šv. Mišių, bendros šv. Komunijos bei agapės forma.
2. Kas metai dalyvauti bent trijų dienų uždaroje rekolekcijoje.
4. Puoselėti senąsias ir kurti naujas religines ateitininkiškas tradicijas.

Pasaulėžiūriniam susipratimui pagilinti rekomenduojama:

1. Įvesti daugiau pasaulėžiūrinio turinio paskaitų į susirinkimų programas.
2. Individualiai skirti daugiau dėmesio katalikiškos pasaulėžiūros ir ateitininkiškos ideologijos lektūrai.
3. Rengti sąjunginius ir vietinės apimties kursus pasaulėžiūrinėms bei ideologinėms žinioms pagilinti bei studentiškam apatstalamui pasirengti.

II. Lietuviybės išlaikymas ir Lietuvos laisvės kova

SAS, būdama ištikima savo tėvų žemei ir rengdamosi grįžimui į nepriklausomą tėvynę, ypatingu būdu akcentuoja lietuviškosios tautinės ir valstybinės sąmonės išlaikymo reikalą tremtyje ir aktyviai dalyvauja kovoje už Lietuvos laisvę.

Tam tikslui atsiekti:

1. Politinėje srityje:
 - a) SAS remia lietuviškųjų politinių veiksmų: VLIKo, ALTo, Lietuvos diplomatu bei Patariamąsios Europos Grupės prie Laisvosios Europos Komiteto pozityvią akciją mūsų tėvynės laisvės kovai laimėti ir pabrėžia katalikų vienybės reikalą Lietuvos laisvinimo darbe.
 - b) SAS pasisako už Lietuvos, Latvijos ir Estijos studentijos ir visuomenės glaudesnę bendradarbiavimą, siekiant gilesnio tarpusavio susipratimo ir ruošiantis bendram laisvų tėvynių rytojui. SAS ypatinai pabrėžia draugiškų santykių su Latvių Katalikų studentų Sąjunga "Dzintars" palaikymą.
2. Kultūrinėje srityje SAS:
 - a) aktyviai remia lietuviškų kultūrinių institucijų (k. a. PLB, šešt. mokyklų etc.) veiklą;
 - b) ragina visus abiturientus ir studijas nutraukusius savo narius siekti aukštojo mokslo ir tuo būdu profesiskai ir kultūriškai ruošti būsimam Lietuvos atstatymo darbui;
 - c) ragina savo narius aktyviai dalyvauti JAV universitetų studentų judėjime, žodžiu bei raštu propaguoti Lietuvos bylą, rengiant lietuviškos spaudos parodas, bei įvairius lietuviškus kultūrinius pasirodymus.
 - d) ipareigoja korporacijas bei draugoves savo susirinkimų bei parengimų programose atkreipti ypatingą dėmesį į lietuviškųjų, katalikiškųjų papročių išlaikymą, propaguoti lietuvišką meninę kūrybą, bei pabrėžti aktualijų lietuviškųjų reikalų svarstymą.
 - e) ipareigoja savo narius sekti ir remti lietuvišką katalikišką spaudą, pirkti ir skaityti naujai išeinančias lietuviškas kny-

*) Rezoliucijos, priimtos studentų Ateitininkų Sąjungos suvažiavime 1952 m. rugsėjo mėn. 6-14 d. Watervliet, Mich.

gas, dalyvauti lietuviškuose meno vienuose ir lankyti lietuviškus kultūrinius parengimus.

III. Organizaciniai reikalai

Pagrindiniu savo dabarties uždaviniu SAS laiko stipresnį susiorganizavimą ir sąjungos veiklos pagilimą bei išplėtimą. Šiam uždaviniui įvykdyti:

1. Dabar galiojantis sąjungos statutas keičiamas, pritaikant jį esamom darbo sąlygom.
2. Steigiamos naujos studentų draugovės ir skatinamas studentų ateitininkų korporacijų atkūrimas.
3. Įvedamas ir renkamas sąjungos nario mokestis.
4. Remiamas Ateitininkų šalpos Fondas; vienas centro valdybos narys skiriamas draugovių ir korporacijų vykdomam šalpos darbui koordinuoti.
5. Centro valdybos sudėtin įjungiamas užsienio sekretoriatas, kurio uždavinys palaikyti ryšį su PAX ROMANA ir kitomis užsienio katalikų studentų organizacijomis.

IV. Moksleivių ateitininkų reikalai

SAS pagalbos moksleivių ateitininkų veiklai organizavimą laiko vienu svarbiausių savo uždavinių.

1. SAS centro valdyba:
 - a) palaiko nuolatinis ryšius su MAS centro valdyba visiems bendrosios veiklos klausimams aptarti.
 - b) ipareigoja studentų ateitininkų draugoves ar paskirus studentus rūpintis atskirų vietovių moksl. ateitininkų kuopų veikimu.
 - c) rūpinasi kartu su MAS centro ir apygardų valdybomis moksl. atkams vadovaujančių studentų paruošimu, tam tikslui organizuojant specialius kursus ir paruošiant atitinkamas lektūras.
2. SAS draugovės:
 - a) ipareigojamos paskirti iš savo tarpo reikiamą skaičių žmonių darbui su moksl. ateitininkais ir prižiūrėti, kad šis darbas būtų efektyvus.

V. Ateitininkų spaudos reikalai

SAS laiko ATEITĮ vieninteliu ateitininkų jaunimo žurnalui ir kviečia visą ateitininkiją jį remti.

Žurnalui palaikyti:

1. Visi studentai ipareigojami prenumeruoti, skaityti ir remti ATEITĮ bei joje bendradarbiauti.
2. Kiekviena studentų draugovė ipareigojama:
 - a) turėti Ateities korespondentą ir platinioja.

STUDENTŲ ATEITININKŲ DĖMESIUI

Pranešame, kad 1952 m. rugsėjo 6-14 d.d. Watervliet įvykusiame Studentų Ateitininkų Suvažiavime buvo sudaryta nauja Studentų Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba:

Vyt. Žvirzdys — pirm.,
315 N. Frances
Madison, Wis.

Adolfas Merkelis — vicepirm.,
1227 S. 51st Ave.
Cicero, Ill.

Ald. Prapuolenytė — sekr.,
1608 S. 49th Ct.
Cicero, Ill.

Dalilė Valančiūtė — sekr.,
6608 S. May St.
Chicago 21, Ill.

Vacys Kleiza — išd.,
7248 S. Fairfield Ave.
Chicago 29, Ill.

b) skirti Ateičiai 20% visų parengimų pelno.

3. SAS centro valdyba skiria asmenį, kuris kontroliuoja a ir b nutarimų vykdymą.

VI. Spauodoje bendradarbiavimas:

Studentai ateitininkai raginami bendradarbiauti lietuvių katalikų spauodoje, o ypačiai DRAUGO ateitininkų skyriuje.

Studentų Ateitininkų Sąjungos Suvažiavimo Watervliet, Mich. Rezoliucijų Komisija

Vytautas Žvirzdys, Aldona
Baužinskaitė, Arvydas Barzdukas.

Watervliet, Mich., 1952 m. rugs. 14 d.

STUDENTAI PASVEIKINO

Studentų Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas, įvykęs 1952 m. rugsėjo mėn. 6-14 d. Watervliet, Michigan, pasveikino šiuos asmenis bei organizacijas:

1. Vliko pirmininką prel. M. Krupavičių.
2. Amerikos Lietuvių Tarybą.
3. Patariamąją grupę prie Laisvosios Europos Komiteto.
4. Lietuvos ministerį Washington, D.C.
5. J. E. Vyskupą Juozapą Skvirską.
6. J. E. Vyskupą Vincentą Brizgį.
7. J. E. Vyskupą Vincentą Padolskį.
8. J. E. vietos amerikiečių Vyskupą.
9. Ateitininkų šalpos Fondo pirmininką prel. J. Balkūną.
10. Kultūros instituto direktorių prel. M. Jurą.
11. Kun. Slavyną.
12. Prof. A. Damušį.
13. Prof. A. Maceiną.
14. Prof. S. Sužiedėlį.
15. Tėvų Pranciškonų provincijolą.
16. Tėvų Marijonų provincijolą.
17. Tėvų Jėzuitų provincijolą.
18. Seselių Kazimieriečių Motiną Generalę.
19. Motiną Provincijolę Aloyzą.
20. Putnam, Conn., 20. MAS Centro Valdybą.
21. Sendraugių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdybą.
22. Kovojančią Lietuvą.

STUDENTAI DĖKOJA

Studentų Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas, įvykęs 1952 m. rugsėjo mėn. 14 d. Watervliet, Mich., reiškia nuoširdžią ateitininkišką padėką:

Sąjungos Dvasios Vadui Tėvui J. Borevičiui, S. J. ir kadencijai baigusiam centro valdybos pirmininkui J. Gyllui bei visam kolektyvui už šios stovyklos surengimą.

Suvažiavimas taip pat nuoširdžiai dėkoja atsilankiusiems svečiams prelegentams: Prof. Dr. J. Meškauskui, Prof. G. Galvanauskui, Prof. Dr. J. Pikūnui, dr. A. Narutavičiūtei,

visiems stovyklautojams taip aktyviai dalyvavusiems suvažiavimo darbuose ir mieliems svečiams, parėmusiems mus savo patarimais ir atsilankymu.

Kęst. Keblinskas — užsienio informacija,

31 Farrington St.
Brockton 50, Mass.

Ant. Sabaliauskas — spaudos reikalams,

Clemens Hall 108
3640 W. Pine Blvd.
St. Louis, Missouri

PADEKA

Šiuo norėčiau nuoširdžiai padėkoti visiems sendraugiams, studentams ir moksleiviams, kurie prisiminimu, maldomis, laiškais, aplankymu ir materialine parama yra man taip gausiai padėję per visą mano susižeidimo metą. Tegul Viešpats atlygina o jei Jis leis, gal kada galėsiu savo mieliems bičiuliams ir geradariams bent maža dalim kuonors atsidėkoti.

Visiems giliai dėkingas,
Antanas Sužiedėlis

PLAČIAME PASAULYJE

NAUJAS FED. VADAS PERĖMĖ PAREIGAS

Rugsėjo 29 d. Clevelande naujasis Federacijos vadas prof. S. Sužiedėlis perėmė pareigas iš prof. A. Damušio. Ateities klubo surengtoje vakarieneje dalyvavo per 60 asmenų. Perduodamas pareigas naujam vadui, prof. A. Damušis savo kalboje padėkojo su juo dirbusiam kolektyvui, bei trumpai nubrėžė nueitą kelią, kuriame buvo stengiamasi momento reikalavimus suderinti su principo reikalavimais ir išlaikyti katalikišką — lietuvišką veidą. Prof. S. Sužiedėlis sakė, kad jis pareigas perima su susirūpinimu. Jos bus didelės ir sunkios. Tad tik per auką ir kovą atliksime tuos

uždavinius, kuriuos uždeda mūsų pečiams katalikybė ir lietuvių tauta.

Buv. Federacijos vyr. valdybos reikalų vedėjas Pr. Joga peržvelgė Federacijos atliktus darbus. Dar kalbėjo kun. dr. K. Širvaitis, Ateities klubo pirmininkas P. Gruodis, St. Barzdukas iškėlė dr. Damušio kilnią asmenybę ir jo nuopelnus tautai bei organizacijai.

Ig Malinauskas padarė pranešimą iš ALRKF 32-jo kongreso, įvykusio Detroite. Susirinkusius pasveikino ir iš Columbus, Ohio, atvykęs svečias kun. dr. V. Cukuras.

DIEPHOLZAS, Vokietija

Nauja kuopos valdyba. Diepholzo Vasario 16-tosios Gimnazijos at-kų kuopos valdybą sudaro: T. Sakalaukaitis — pirm., J. Stankaitis — vicepirm., N. Raišytė — sekr., L. Venclovas — soc. reik. vedėjas, V. Raišys — spaudos reik. vedėjas, valdybos nariai — M. Auderytė ir V. Birieta, V. Brakauskas — knygyno vedėjas, ir revizijos komisija — B. Janušaitytė ir P. Kazirskis. Veikimui pagyventi buvo sudarytos religijos, meno ir literatūros, organizacijos, tautinė, kultūrinė ir sporto sekcijos. Kuopa pasivadino Motiejaus Valančiaus vardu.Maironio 20 m. mirties sukakties

minėjimas įvyko po vasaros atcstogų. V. Birieta paskaitė referatą — "Maironis ir jo meilė Lietuvai", ir pakilioje nuotaikoje buvo padeklamuoti ir padainuoti mūsų dainiaus eilėraščiai.

Tautos šventė. Rugsėjo 8-ji buvo paminėta, talkininkaujant visoms gimnazijos jėgoms. Rytą iškilmingas vėliavos pakėlimas, pamaldos; po pietų — sporto rungtynės, vakare — vėliavos nuleidimas ir minėjimas gimnazijos salėje. Paskaitą skaitė mok. S. Antanaitis, vaizdžiai nupasakodamas Vytauto Didžiojo laikus. Meninėje minėjimo dalyje pasirodė gimnazijos choras, vadovaujamas mok. K. Mot-

gabio, deklamatoriai ir tautinių šokėjų grupė, sumaniai vedama mok. Gasnerienės.

Brangus svečias. Neseniai Diepholzan atsilankė kun. kan. Končius, visuomet ir visų mielai laukiamas svečias. Aplankęs klases ir bendabūčių, pamatęs mūsų vargą, kun. Končius tuoj pat sušelpė mus kuc galėdamas, prižadėdamas tolimesnę paramą.

Visuotinis at-kų susirinkimas įvyko spalio mėn. 12 d. Referatą apie jaunimą visuomeninėje veikloje skaitė P. Kazirskis.

R. Mariūnaitė, V kl. mok.

DETROIT, Mich.

ALRK Federacijos 32-jo Kongreso proga Detroito ateitininkai rugsėjo mėn. 26 d. surucšė arbatėlę, į kurią atsilankė visa eilė lietuviškai bei at-jai visuomenei žinomų asmenų; jų tarpe: J. E. Vysk. V. Brizgys, naujasis At-kų S-gos Vadas prof. S. Sužiedėlis, prel. J. Balkūnas, prel. Juras, "Draugo" vyr. redaktorius L. Šimutis, "Amerikos Balso" atstovas P. Labanauskas ir kt. Prie gausiai apkrautų stalų, skambant dainai ir liejantis giliems svečių žodžiams, greitai prabėga keletas jaukių valandų.

Iki šiol apie Detroito ateitininkus labai retai teko skaityti "Ateities" skiltyse vien tik dėl to, kad korespondentų plunksnos buvo uždžiūvusios. Tačiau moksleivių at-kų kuopa, nors ir dažnokai keisdama savo būrelių sudėtį, veikia jau nuo 1951 m. pavasario. Narių yra apie 20. Kuopos dvasios vadas yra kun. K. Simanavičius, globėjas — Pranas Zaranka. Susirinkimus darome kas dvi savaitės šv. Antano parapijos mokyklos patalpose, kuricmis naudotis mielai leidžia kun. Ignas Boreišis.

Artėjanti Kristaus Karaliaus šventė mums bus ypatingai svarbi ir reikšminga, nes dauguma narių duos iškilmingą pasižadėjimą, o gi iškilminge dalyvaus pats Federacijos Vadas prof. Simas Sužiedėlis.

Davusi įžodį ir korespondentė tikrai gyvesnė pasidarys.

V. Pajaujytė.

Prof. kan. dr. J. Končius, BALFo pirmininkas, lankėsi Vokietijoje, kur susipažino su tremtinių gyvenimu. Jis aplankė ir Vasario 16 Gimnaziją Diepholze. Čia jį matome mokytojų kambaryje; kairėje gimnazijos direktorius A. Giedraitis.

IS BOSTONO STUDENTŲ GYVENIMO

Studentų Ateitininkų Vakarų

Š. m. spalio 4 d., šeštadienio vakare, didelėje So. Bostono Municipal Building salėje įvyko gražus ir turtingas studentų ateitininkų literatūros ir meno vakaras. Tai buvo pirmas stud. at-kų meninių jėgų pasirodymas Bostone. Visa programa išpildyta vienu ateitininkų, pasikvietus svečių iš New Yorko ir Philadelphiajos.

Vakarą atidarė Kęst. Keblinskas trumpu žodžiu, apibūdindamas vakaro pobūdį ir tikslą, ir pakviesdamas stud. Romą Leimoną programą pravesti.

Pradžiai Zita Zarankaitė skaitė ilgėlesnį beletristinį kūrinių „Kas kaltas“.

Likusių pirmosios dalies programą išpildė svečiai: pianistė Aldona Kepalaitė iš New Yorko puikiai paskambino šešis Schuman'o intermezzo'us; Aušra Bendoriūtė (taip pat iš New Yorko) paskaitė keletą eilėraščių savo moderniška originalios poezijos; solistė Audronė Gaigalaitė (sopranas) iš Philadelphiajos, akomponuojama A. Kepalaitės gražiai išpildė Budriūno, Kuprevičiaus, Rossini ir Puccini dainas ir buvo publikos verčiama kartoti.

Antrojoje dalyje Aušra Bendoriūtė, giliai įsijausdama, padeklamavo Niliūno „Fugą apie pavasario vaikus“, Aldonos Kepalaitės pianu palydima pagal Bela Bartok muziką. Tai buvo tikrai įdomi melodeklamacija. Po jos, Kęstutis Keblinskas paskaitė savo feljetoną „Krikštynos“ apie tai, kaip nebuvo pakrikštyta dypukų darbo raketa. Aldona Kepalaitė fortepionu išpildė Chopino nokturną e-moll ir Liszto „Feux follets“. Publika dar išprašė iš pianistės ir bisą. Pabaigai Antanas Sužiedėlis paskaitė savo poezijos „nesveikoms temoms“, ir Bostono at-kų tautinių šokių grupė pasuko „Žiogelius“, „Rugelius“ ir „Se-

nį“. Grupei vadovauja Dalia Skudžinskaitė, o akordeonu griežia stud. Raim. Ivaška.

Po vakaro programos toj pat salėje įvyko šokiai, kuriuose dalyvavo bene visas Bostono jaunimas.

Apgailėtina, jog į šitaip kruopščiai surengtą ir įvairią programą teatsilankė labai mažas publikos būrelis, ypač vyresniųjų. Netgi ir kaikiuriems sendraugiams ateitininkams nepakako net asmeniškų pakvietimų, nors ir programos laikas buvo specialiai pakeistas jų patogumui. Turbūt bus kalta vyresniųjų pesimistiška pažiūra į šitokius jaunimo bandymus. Tačiau bent šįsyk, atrodytų, neatėjusieji prarado daugiau, negu patys studentai.

Initium Semestri

Š. m. rugsėjo 27 d., šeštadienį, Brocktone gyvenančiųjų studentų iniciatyva, Brocktone įvyko Bostono, Worcesterio ir vietos studentų pobūvis - Initium Semestri. Pobūvyje dalyvavo apie 50 studentų ir abiturientų, ir keliolika kitų svečių.

ATEITININKŲ ŠVENTĖ BALTIMORĖJE

Baltimorės ateitininkų metinė šventė, įvykusi spalio mėn. 12 dieną, prasidėjo iškilmingomis pamaldomis už mirusius ir kovojančius idėjos brolius ir seses. Pašventinta Stasio Šalkauskio vardo moksleivių kuopos vėliava, kūmais buvo K. Bradūnienė ir Dr. Ankudavičius. Visi ateitininkai kartu ėjo prie komunijos.

Rimtoje nuotaikoje praėjo agapė — bendri pusryčiai, kuriuose dalyvavo visi ateitininkai ir jų bičiuliai.

Iškilmingas viešas posėdis sutraukė gan jaukų būrelį mūsų tautiečių, kurių tarpe matėsi ir Kazimierietės seselės. Garbės prezidiuman pakviesiti: kun. Antoševiskis, kun. prof. P. Dambrauskas, Bradūnienė, dr. Ankudavičius, prof. R. Zalubas, L. T. B. pirmininkas A. Leonas, skautų atstovė L. Leskauskienė, kun. P. Patlaba ir Prel. L. J. Mendelis.

Invokaciją ir maldą skaitė kun. prof. P. Dambrauskas.

Iš narių kandidatų į jaunesnius moksleivius at—kus pakelti, ateitininkiską pasižadėjimą davė: B. Astašauskaitė, Ant. Eringis, A. Meidūnas, V. Jurgelaitytė, D. Pukelytė, J. Pukelis, I. Vitkauskaitė, R. Kudirkaitė.

Iš jaunesniųjų moksleivių į vyresnius pakelti: B. Astašauskaitė, Ant. Eringis, N. Skinaikytė, Z. Skinaikytė, A. Meidūnas, V. Jurgelaitytė.

Ateitininkiską studentų pasižadėjimą davė stud. Vitalija Bogutaitė.

Prezidiumo nariai nuoširdžiai sveikino visus ta gražia proga, o ypač

Buvo smagiai padainuota, pasivaišinta, pašokta. Prie vaišių stalo kalbėjo Brocktono stud. vardu — Vl. Eikinas, Worcesterio — A. Maculevičius, Bostono liet. stud. skyriaus pirmininkas A. Sužiedėlis ir JAV liet. stud. sąjungos pirm. Vyt. Kavolis, kuris šiuo metu studijuoja Harvardo universitete.

Linksmajai vaišių daliai V. Janonis su A. Sužiedėliu išleido laikraštį „Chlamą“.

Nauji Studentai

Bostono stud. at-kų draugovė pasiūlydė net šešiais naujais nariais: šį rudenį pradėjo studijuoti — A. Keblinskas, A. Brazdžionis, Žižniauskas (Northeastern Univ.); V. Vaitkevičius, V. Lembergas (Tufts College); ir R. Leimonas (Boston College). Šiuo draugovė paaugo iki 15 narių. Tai jau stambus vienetas, apie kurį suksis bene visas Bostono ir apylinkių ateitininkų veikimas. Greitu laiku numatomas draugovės iškilmingas susirinkimas ir naujųjų narių priėmimas.

A. S.

jaunuosius at—kus, įstojusius į ateitininkų eiles.

Georgetown Universiteto profesorius Romas Zalubas savo sveikinimuose ragino jaunimą siekti mokslo, nes tik tuomet galėsime būti naudingi mylimai tėvynei.

Gerb. Prel. Mendelis truputį pabarė dėl senųjų ateivių ir tremtinių sugyvenimo, pabrėždamas, jog lietuviai turėtų mylėti, o toji meilė — remtis nusižeminimu.

Sugiedoti Ateitininkų ir Tautos Himnais.

Prasidėjo meninė programa, kuriai rūpestingai talkininkavo K. Bradūnas ir stud. I. Lozaitytė. Moksleiviai atliko montažą „Ten, kur Nemunas banguoja“, Nijolė Bogutaitė — piano solo Mendelssohn'o „Prarastą džiaugsmą“, o mažiosios ir vyresnės mergaitės sušoko du plastiškus šokius.

Po to gražiai pasilinksmina. Buvo laukta daugiau svečių iš kaimyninio New Yorko ir Philadelphiajos. Iš University of Maryland, College Park atvyko studentai Juozas Dėdinas ir Algirdas Astrauskas, taip pat Mt. St. Agnes kolegijos studijuojanti New Yorkietė Nijolė Dumbrytė. Philadelphia atstovavo Jonas Pabedinskas.

Ta metinė ateitininkų šventė yra lyg šaltinis, kuris atgaivina ateitininkiską veiklą. Be to, džiugu, jog vis daugiau narių, siekiančių aukštesnių idealų, įsijungia į ateitininkiskąsias gretas.

J. N.

Hartford, Conn.

Po sunkių vasaros karščių mūsų kuopa vėl ėmėsi darbo. Vasaros metu susirinkimai nebuvo daromi. Rugsėjo mėn. 28 d. pirmasis po vasaros atostogų įvykęs susirinkimas buvo paskirtas Maironio prisiminimui. Kukliai, bet nuoširdžiai buvo paminėtas šis mūsų didysis tautos dainius. Referatą „Maironis ir jo kūryba“ skaitė Joana Bakšytė. Maironio eilėraščių padeklamavo D. Giedraitytė, V. Skrupskelytė ir L. Jucevičiūtė.

Kuopa pradėjo šelpti vieną dar Vokietijoje tebevargstančią moksleivę ateitininkę. Nutarta kas mėnesį siųsti pinigų, kuriuos sudeda kuopos nariai.

Lapkričio mėn. 16 d. ruošiamas literatūros vakaras. Tai bus bene pirmas liter. vakaras Hartforde.

B. E.

CHICAGA, III.

Jaunųjų literatūros vakaras. Chicagos jaunųjų literatų būrelis š: m. rugsėjo mėn. 20 d. surengė viešą susirinkimą — linksmavakarį, bene pirmą tokios rūšies būrelio istorijoje. Jauna ir gabi humoristė L. Širmulytė pralinksmino klausytojus savo kurinėliais "Vakaras prie televizijos" ir "Katytė ir aš". D. Brazytė, taip pat veikli būrelio narė, paskaitė savo novelę "Sudužusi lėlė" ir nuotaikingą feljetoną "Chicagos at-kų liter. būrelio veikla ir reikšmė".

Šis būrelis susideda ne vien tik iš rašančių ir klausančių, bet ir muzikos bei meno mėgėjų. V. Tautvydaitė gražiai pianinu išpildė Beethoveno sonatą; D. Valančiūtė padeklamavo J. Aisčio "Vaidilai", o G. Steponaitytė — "Banga iš Palangos". Įvairiai ir įdomiai programą pranešinėjo A. Šapalaitė.

Būrelis, kuriam šiuo metu pirminkauja R. Jonauskaitė, įsisteigė 1951 m. kovo mėn. 3 d., turėdamas 13 narių; laikui bėgant, paliko devyni nuolatiniai ir uolūs nariai.

Studentų at-kų susirinkimas įvyko spalio mėn. 5 d. Referatą skaitė stud. J. Sobis, iškeldamas ir nagrinėdamas at-kų prieauglio klausimą ir ypatinai pabrėždamas stud. at-kų kaip vyresnių brolių pareigą sekti nutautėjimo pavojų ir, jį laiku pastebėjus, sustabdyti.

Po ilgų ir karštų diskusijų šiuo klausimu įvyko meninė dalis, kurios metu savo kūrybą skaitė D. Brazytė ir K. Juška.

Chicagos Stud. At-kų Draug. nauja valdyba, išrinkta minėtame draugovės susirinkime, pirmame valdybos posėdyje pareigomis pasiskirstė šitaip: pirmininkas — Pranas Povilaitis, vicepirm. — Vladas Šoliūnas, sekretorė — Romana Jonauskaitė, išdininkė — Vida Tautvydaitė ir soc. reikalų vedėjas — Juozas Manelis. Kandidatais liko šie asmenys: D. Jonikaitė, L. Radzytė ir E. Babušis.

R. J.

CLEVELANDAS

Nauja kuopos valdyba. Didelė kuopos narių dalis baigė gimnazijas ir pasuko universitetuosn, o likusieji, vasaros stovyklose įkvėpti entuziazmo pilni, išsirinko naują valdybą: Egidijus Žilionis — pirm., Nijolė Žydavičiūtė — vicepirm., Roma Staniškytė — sekr., Dalia Prikockytė — soc. r. vadovė, ir Juczas Kijauskas — išdininkas. Taip kuopos vairą į savo rankas paėmė jaunieji. Jie pasiryžę tvirtu žingsniu žengti idealo keliu. To jiems ir linkėtina. Kuopos globėju ir toliau liko P. Balčiūnas.

Naujoji valdyba visų pirma nori ugdyti glaudesnį narių draugiškumą ir didesnę organizuotumą. "Tačiau norime dirbti ne vieni, bet visa kuopa" — pareiškė pirm. E. Žilionis.

Kuopos susirinkimas. Praėjus registracijų, stcjamųjų egzaminų ir

E. St. Louis, Ill. moksleivių ateitininkų kuopa su savo globėjais

mokslo pradžios įkarščiui rugsėjo 30 d. jaukiam Kijauskų bute buvo sušauktas kuopos susirinkimas. Įdomų žodį susirinkusiems tarė mokyt. V. Kavaliauskas. Reikšmingos temos, koks turi būti lietuvis jaunuolis išėmijoje, gražus ir turiningas išgvildinimas paliko klausytojams gilų įspūdį. Meninė dalyje Dalia Prikockytė paskaitė savo kūrybos — vaikystės atsiminimų iš tėvynės, Nijolė Žydavičiūtė susirinkusius prajuokino "Ateities" kreivomis šypsenomis ir Egidijus Žilionis vykusiai pagrojo trejetą dalykėlių akordeonu.

Trumpai: Spalio 19 d. Clevelando lietuviai pašventino naują Panelės Nesiliaujančios Pagalbos parapijos bažnyčią. Bažnyčiai projektą parengė lietuvis tremtinys architektas dr. St. Kudokas, statybos darbus atliko taip pat tremtinio lietuvio inž. J. Augustinavičiaus įmonė. Prie statybos dirbo išimtinai lietuviai. Tad galima drąsiai sakyti, kad Clevelando lietuviai, nenuilstamaj kun. klebono J. Angelaičio vadovybėj, pasistatė sau gražią šventovę.

Iš kariuomenės, tarnybą baigęs, grįžo buvęs Maironio kuopos pirminkas Alcyzas Bagdanavičius. Jis pradėjo studijas Western Reserve universitete Clevelande. Kiuo metu JAV kariuomenėje yra dar vienas kuopos narys Vytautas Valaitis.

av.

SAO PAULO, Brazilija

Sao Paulo moksleiviai ateitininkai spalio mėn. 26 d. šventė savo kuopos vienerių metų gyvavimo sukaktį. Iškilmių metu naujieji kuopos nariai davė ateitininkišką pasižadėjimą.

Kuopos veiklos ateities planuose numatoma sausio mėn. pirmoje pusėje surengti stovyklą, kuriai vietovė parinkta prie plačiojo Atlanto, netoli Santos miesto. Tai bus pirmoji Brazilijos moksl. ateitininkų stovykla.

Kor.

E. ST. LOUIS, III.

Naujiems mokslo metams prasidėjus, išrinkta ir nauja kuopos valdyba, kurią sudarė: Aldona Mogenytė — pirmininkė, Vita Čerškutė — vicepirm. ir sekretorė, ir Virginija Simanavičiūtė — išdininkė bei soc. reikalų vedėja.

Spalio mėn. 7 d. įvykusiame naujos valdybos posėdyje šalia kitų klausimų buvo aptartas ir kuopos pasirodymas — vaidinimas, kurį numatoma suruošti po Kalėdų.

Vienas iš konkretesnių mūsų veikimo darbų yra literatūros būrelio įsteigimas, kurio pirmas pasireiškimas vietos at-kams — humoristinis laikraštėlis "Linksmos Kreivenos". savo bendradarbiais įtraukė visus kuopos narius.

Tuo tarpu kai susirinkimai dažnėja, veikimas tobulėja, narių skaičiumi kuopa mažėja. Ypatingai daug netekom, kai rugsėjo mėn. pradžioje reikėjo išleisti kuopai daug pasidarbavusią senos valdybos narę Veroniką Stančiūtę į Pittsburghą, kur ji pradėjo lankyti liet. aukštesniąją mokyklą.

Susirūpinus kuopos prieaugliu, Jonui Kučiauskui pavesta atgaivinti ir perorganizuoti jaunųjų būrelį, kuris šiuo metu turi dešimt narių.

J. Kučiauskas.

LOS ANGELES, Calif.

Ateitininkų sendraugių ir studentų valdybos buvo susirinkusios bendram posėdžiui, kad apsvarstytų vietos at-kų uždavinius ir nustatytų tolimos ateities veikimo gaires. Be numatytų iškylių į gamtą, nutarta dar šiais metais sušaukti keletą susirinkimų su paskaitomis ir diskusijomis. Taip pat numatomas ir didesnio pobūdžio koncertas, kurio programą atlikti bus pakviestos apylinkės lietuvių žymiosios meninės pajėgos.

Kor.

"ATEITIES" GARBĖS PRENUMERATORIAI 1952 M.

Kun. Albavičius, Ignas, Cicero, III.
 Prel. Balkūnas, Jonas, Maspeth, L. I., N. Y.
 Vysk. Brizgys, Vincentas, Chicago, III.
 Kun. Bacevičius, Jonas, Oaches, N. Dak.
 Balčytis, A., Chicago, III.
 Kun. Baltusevičius-Boll, J., Scranton, Pa.
 Dr. Bagdonavičius, P., Brooklyn, N. Y.
 Tėv. Bagdonas, Benediktas, Bridgeville, Pa.
 Kun. K. Bičkauskas, Indiana Harbor, Ind.
 Kun. Brazauskas, Pijus, Eugene, Oreg.
 Bendoriūtė, Aušra, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Cukuras, Voldemaras, Newark, Ohio
 Kun. Cyvas, Matas, Albany, N. Y.
 Dumbrytė, Vida, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Demikis, Vytautas, Paterson, N. J.
 Kun. Ezerškis, A., Wilkes-Barre, Pa.
 Kun. Gerulis, Jonas, Germantown, N. Y.
 Kun. Geiščiūnas, Pranas, Livingston, Mo.
 Kun. Gauronskis, Benediktas, Ansonia, Conn.
 Tėv. Gidžiūnas, Vikt., O.F.M., Kennebunk Port, Me.
 Kun. J. Gurinskas, New York City, N. Y.
 Kun. P. Jonaitis, Amsterdam, N. Y.
 Kan. Juknevičius, Povilas, Peoria, Ill.
 Prel. Juras, P. M., Lawrence, Mass.
 Kun. dr. A. Juška, Chicago, Ill.
 Kun. Karalevičius, Vladislavas, Bayonne, N. J.
 Dr. Kairys, A., Chicago, Ill.
 Kazickienė, B. A., New Rochelle, N. Y.
 Kun. Kireilis, Fabijonas, Ilion, N. Y.
 Kan. J. B. Končius, Yonkers, N. Y.
 Kun. Lėkesius, Pijus, Maspeth, L. I., N. Y.
 Kun. dr. Martusevičius, Vito, Philadelphia, Pa.
 Kun. Martinkus, Vaclovas, Providence, R. I.
 Mikaila, J., Detroit, Mich.
 Kun. Marčiulionis, J., Campbell, Calif.
 Kun. Pakalniškis, Jonas, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Patlaba, Petras, Baltimore, Md.
 Pargauskas, A., Chicago, Ill.
 Kun. Paukštis, E., Chester, Pa.
 Kun. Panavas, Jonas, Grand Rapids, Mich.
 Kun. Patašius, Jonas, Great Falls, Mo.
 Kun. Petraitis, Antanas, Chicago, Ill.
 Kun. Petrėnas, Jonas, Washington, D. C.
 Kun. Alf. Petraitis, Scotia, N. Y.
 Kun. Pikturka, Vytautas, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Pragulbickas, Juozas, Bayonne, N. J.
 Mnsgr. Paškauskas, Jurgis, Chicago, Ill.
 Pupius Petras, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Račkauskas, Antanas, Brooklyn, N. Y.
 Dr. Radživanas, Bronius, Brooklyn, N. Y.
 Kun. Raila, Stanislovas, Philadelphia, Pa.
 Kun. dr. M. Razaitis, New York, N. Y.
 Kun. Raštutis, J., Amsterdam, N. Y.
 Kun. Ruokis, Jonas, Morris, N. Y.
 Tėv. Rutkauskas, Benediktas, O. P., Washington, D. C.
 Kun. Shupshinskas, J. J., Albany, N. Y.
 Kun. dr. Širvaitis, Kazimieras, Cleveland, Ohio.
 Kun. Skripkus, J. V., Pittsburgh, Pa.
 Kun. Slavynas, Vincas, Warr, West Virginia
 Dr. Šmulskytis, Vincas, Waterbury, Conn.
 Kun. Stankūnas, Vaclovas, Montreal, Canada
 Kun. Steponaitis, A. K., Rock Island, Ill.
 Styra, A., Detroit, Mich.
 Kun. A. Tamoliūnas, Miami, Fl.
 Tamulionis, Petras, Cleveland, Ohio
 Dr. V. Tumasonis, Chicago, Ill.
 Valnauskas, Pranas, Jamaica, N. Y.
 Kan. Vaitkus, Mykolas, Peace Dale, R. I.

MAS RĖMEJAI

Brooklyno Sendraugiai Ateitininkai auکوjo \$71.50, iš jų:

Tėv. V. Gidžiūnas, O.F.M., V. Vaitiekūnas, Dr. K. Ambrozaitis, kun. A. Račkauskas auکوjo po 5 dol. Pr. Vainauskas, A. Gražiūnas, K. Vainius, A. Trimakas ir A. Dumbrienė — po 3 dol., kiti po mažiau.

Chicago Ateitininkai auکوjo 165.50 dol., iš jų:

A. Daugirdas — 10 dol., Jg. Kazlauskas, Dr. P. Kisieliū, J. Rimkus, A. Rugytė, Vl. Sinkevičius, E. Radzevičiūtė — po 5 dol., Grina, St. Rudys, Pr. Razminas — po 4 dol., V. Valadkienė, J. šklėrys, E. Miklius, A. Baronas, D. Augienė ir G. Budrytė — po 3 dol., kiti mažiau.

Clevelando Ateities Klubas auکوjo 129 dol., iš jų:

J. Damušienė, kun. K. Širvaitis, B. ir E. Juodėnai, A. ir S. Barzdukai, P. ir J. Staniškiai, O. ir P. Skardžiai, J. Širvaitis, V. Rocevičius, P. Bielinis, M. ir J. Mikalauskai — po 5 dol.; Ig. Janavičius, S. Laniauskas — po 4 dol.; P. Žilinskas, A. Tamulionis, A. Styra, J. Dabrovolskis, A. Iešmantas, R. Ambrazas, B. Grauzinis, K. Paulauskas, Dr. J. Masilionis, V. Palubinskis, O. Brizgienė, J. Damušis, P. Kliorys, A. Kazlas ir J. Žilionis — po 3 dol. Kiti mažiau.

Philadelphijos "Ateities" Klubas auکوjo 60 dol., iš jų:

Kun. Valanciūnas ir kun. J. J. Čeputaitis — po 10 dol., M. ir B. Žukaukai, A. Salys, kun. St. Raitis ir Gasparėnai — po 5 dol.; V. Volertas, V. Muračkauskas ir J. Karnavičius — po 3 dol.

Pittsburgho Ateitininkai aukų rinko 30 dol., auکوjo:

Kun. M. Kazėnas ir Dr. K. Pakštas — po 10 dol., kun. P. Lunsakis, kun. E. Wassel — po 5 dol.

Moksleivių Ateitininkų Stovykloje svečiai suauکوjo \$161.50. Auکوjo:

Kun. Valanciūnas, Ignas, Philadelphia, Pa.
 Kun. Valantiejus, J. J., Waterbury, Conn.
 Kun. dr. Valiūnaitis, Stanislovas, Brooklyn, N. Y.
 Kun. St. Vasiukevičius
 Kun. Vembrė, S. J., Worcester, Mass.
 Kun. Znotinas, Jonas, Washington, D. C.

St. Gabaliauskas iš Chicagos ir svečiai brooklyniečiai — po 25 dol., kun. K. Jursėnas — 20 dol., Tėv. P. Giedžaudas, O.F.M., S. Stasienė, prof. B. Vitkus, A. P. Bagdonas ir A. Damušis — po 10 dol.; Pittsburgiečiai — 12 dol., J. Baužinskas — \$9.50, kun. Dr. Ig. Urbonas, šeimininkės, A. Iešmantas ir R. Kontrimas — po 5 dol.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

● **LIETUVA** — politikos žurnalas, leidžiamas Patariamiosios Lietuvių Grupės prie Laisvosios Europos Komiteto. Žurnalas bus leidžiamas 4 kart per metus. Nr. 1 nedidelio formato, 96 psl. Jame randame įdomius V. Sidzikausko, V. Manelio, J. Paplėno, J. Lanskorskio ir J. Puzino straipsnius, plačias tarptautinės padėties, Vliko ir Pat. Grupės veiklos apžvalgas. Žurnalą redaguoja redakcinė kolegija, susidedanti iš J. Audėno, B. Nemicko, V. Rastenio ir V. Vaitiekūno. Prenumerata metams \$2.00. Atskiuro numerio kaina 50c.

● **MARGUTIS** — nr. 8, rugpiūčio mėn. Šiame numeryje gausu įvairių nuotraukų iš lietuviškojo gyvenimo.

● **THIS IS FOR YOU** — Pasaulio Katalikių Moterų ir Mergaičių Federacijos biuletenio specialiai laida, skirta pereitą vasarą Romoje įvykusio tos Federacijos kongreso darbų aprašymui. Gražiai išleista, nuotraukose matyti ir lietuvių atstovų grupę.

● **BULLETIN INTERNATIONAL de la Jeunesse Catholique**, rugpiūčio mėn. nr. 46.

● **RELIGIOUS PERSECUTION IN BALTIC COUNTRIES** — rotatoriūmi išleista studija apie religinį terorą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Išleido Free Europe komitetas. 26 psl.

Maironio PAVASARIO BALSAS — lyrika, XVII laida. Bern. Brazdžionio redaguota, 308 psl., išleista Mons. Pr. Juro lėšomis Romoje 1952 m. Leidinį iliustravo I. Pacevičiūtė. Kaina nepažymėta.

MŪSŲ KELIAI — Kanados Lietuvių Katalikių Moterų D-jos leidinys, nušviečias lietuvių katalikių moterų veiklą Lietuvoje bei svetur. Išleista Romoje 1952 m., 108 psl.

MINTĮ MIKLINK

UŽDAVINYS NR. 7

Vertinamas 2 taškais

Straigė įkrito į 2 metrų gilumo duobę. Kasdieną ji užlipa 50 cm., bet naktį miegodama nuslysta 40 cm. Per kiek dienų straigė išlips iš duobės.

UŽDAVINYS NR. 8

Vertinamas 1 tašku

Kaip vadinamas augalas, auginamas beveik visuose civilizuoto pasaulio kraštuose, nenaudojamas nei maistui, nei drabužiams, nei kurui, tačiau kasdieną matomas gatvėse ir kambariuose?

UŽDAVINYS NR. 9

Vertinamas 1 tašku

Koks gyvis turi padaryti 50 žingsnių, kad paeitų vieną žingsnį.

UŽDAVINYS NR. 10

Vertinamas 2 taškais

Broliukas yra 3 kartus vyresnis už savo sesutę. Prieš metus jis buvo penkis kartus vyresnis už ją. Kiek metų turi berniukas ir mergaitė.

Pastaba: Praeito numerio sprendimus paskelbsime gruodžio numeryje. R e d.

